

Helyi, minőségi termékek a közétkeztetésben

– közbeszerzési kisokos –

A kiadvány a Svájci-Magyar Együttműködési Program Testvértelepülési és Partnerségi Pályázati Alapjának társfinanszírozásával jött létre

Helyi, minőségi termékek
a közétkeztetésben
KÖZBESZERZÉSI KISOKOS

Szerző: dr. Perczel Zsófia
hivatalos közbeszerzési tanácsadó

Koordinátor: Szabadkai Andrea
(Szövetség az Élő Tiszáért Egyesület)

Kiadja a Védegylet Egyesület
Budapest, 2012.

VÉDEGYLET

Kedves Olvasó!

Köszönetemet fejezem ki ennek a kiadványnak a megjelenéséért a Védegyület Egyesület fenntartható mezőgazdasági munkacsoportja tagjainak és mindazoknak, akik a kiadvány szerkesztésében közreműködtek.

A téma nagyon időszerű, hiszen napjainkban egyre többet foglalkozunk az egészséges életmóddal, miközben a gyermekeink táplálkozási szokásai messze nem megfelelők. Míg a régi időkben az iskolai menzákon gyakorta fogyasztottunk szezonális zöldséget és gyümölcsöt, mára a közétkeztetés is a nagyüzemi termelés részévé vált. Szinte futószalagon kerül elénk az étel, nélkülözve a gazdag ízvilágot, a hagyományos receptúrát és menüsört. Ráadásul napjainkra a gyermekek is változósabbak lettek, a minőségi ételek helyett pedig sok esetben a gyorsételek váltak népszerűvé és uralkodóvá.

Hiszem, hogy egy korszerűbb, változatosabb, egészségesebb közétkeztetéssel elérhető, hogy az egészséges táplálkozás és életmód országosan elterjedjen, hozzájárulva az általános életminőség javulásához.

Az egészséges közétkeztetés témája összhangban van a Vidékfejlesztési Minisztérium által kidolgozott és a kormány által is elfogadott Nemzeti Vidékstratégiával is, mely a közétkeztetés minőségének javítását is célozza, s járulékos célja a helyi termékekre, helyi termelőkre építve az élelmiszer-alapanyagtermelést folytatók megélhetésének biztosítása. Ezt a célt támogató a közelmúltban már történt előrelépés a jogszabályi környezetben. A közbeszerzési törvény, valamint a kistermelői rendelet módosítása lehetővé tette, hogy a helyi termékek a közétkeztetésbe is bekerülhessenek.

További fontos feladat egy olyan szemléletformáló kampány elindítása, amely nemcsak az élelmiszerekre, az étkezésre terjed ki, hanem összességében az egészséges életmódra, az egészségtudatosságra is felhívja a figyelmet.

Közös célunk a közétkeztetés minőségének javítása, ami elsősorban az egészséges, friss, jó minőségű és megbízható eredetű alapanyag beszerzésen alapul.

A közétkeztetésbe való beszállítással a gazdáknak biztos felvevőpiacot teremthetünk, segíthetjük a vidéki foglalkoztatást, a helyi gazdaságfejlesztést, továbbá a szállítási távolság lerövidítésével a környezeti terhelést is lényegesen csökkenteni tudjuk.

Bízom benne, hogy a „Helyi, minőségi termékek a közétkeztetésben – közbeszerzési kisokos” útmutatóul szolgálhat mindazon önkormányzatoknak, akik a helyi konyháikon a helyi élelmiszert kívánják előnyben részesíteni. E munkához számos partner együttműködésére van szükség.

*V. Németh Zsolt
vidékfejlesztésért felelős államtitkár
Vidékfejlesztési Minisztérium*

TARTALOM

1. Mikor kell közbeszerzési eljárást alkalmazni a szerződés megkötéséhez?	5
1.1. A közbeszerzés alkalmazási köre	5
1.2. Ajánlatkérők	5
1.3. A közbeszerzés tárgyai	8
1.4. Közbeszerzési értékhatárok.....	9
1.5. Becsült érték meghatározása.....	10
1.6. Egybeszámitási kötelezettség árubeszerzéses szolgáltatás megrendelés esetén	12
2. Mentesség a közbeszerzési eljárás lefolytatása alól	13
2.1. Mentesség a közbeszerzési kötelezettség alól értéktől függetlenül.....	13
2.2. Mentesség a közbeszerzési kötelezettség alól az uniós értékhatárig.....	14
2.3. Mentesség az uniós eljárásrend alkalmazása alól	14
3. A közbeszerzési eljárások fajtái.....	15
3.1. Eljárási fajták	15
3.2. Az eljárási fajták alkalmazhatósága eljárási rendek szerint.....	16
3.3. Az egyes eljárási fajták	16
4. A közbeszerzési eljárások előkészítése – Hogyan érhetjük el, hogy helyi, minőségi élelmiszer kerüljön a közétkeztetésbe?	19
4.1. A közbeszerzés feltételrendszerének kialakítása	19
4.2. A szerzési igény pontos megfogalmazása.....	20
4.3. A szerződés teljesítéséhez ténylegesen szükséges alkalmassági követelmények előírása	22
4.4. Zöld közbeszerzési szempontok, avagy preferenciák értékelési szempontrendszerbe történő beépítése	23
5. Ajánlatkérőknek: Fontos eljárás-technikai tudnivalók a közbeszerzési eljárások előkészítésével és lefolytatásával kapcsolatban	26
5.1. A közbeszerzési eljárások előkészítésébe és lefolytatásába kötelezően bevonandó szakértelem.....	26
5.2. A közbeszerzési eljárások ütemezése	26
5.3. Ajánlati biztosíték.....	29
6. Mit kell tudni egy kistermelőnek, kisvállalkozónak, hogy indulhasson közbeszerzésen?.....	30
6.1. Az ajánlat kötelező tartalma	30
6.2. Az ajánlattal szemben támasztott formai követelmények	31
6.3. Az ajánlatok benyújtása	32
6.4. Alkalmassági követelményeknek való megfelelés közös ajánlattevő vagy alvállalkozó bevonásával.....	32
6.5. A közös ajánlattétel és a közös ajánlattevők felelőssége	33
6.6. Ajánlati biztosíték igazolása	34
7. Útmutatók a témában	35
Melléklet: Közbeszerzési értékhatárok a 2012. évben.....	36

1. Mikor kell közbeszerzési eljárást alkalmazni a szerződés megkötéséhez?

1.1. A közbeszerzés alkalmazási köre

A közbeszerzési törvény (a továbbiakban: Kbt.)¹ alapján közbeszerzésnek minősülnek és a Kbt. rendelkezéseit kell alkalmazni azokra a beszerzésekre, amelyeket

- a Kbt.-ben közbeszerzési **ajánlatkérő**ként meghatározott szervezetek,
- a Kbt.-ben meghatározott tárgyú (**közbeszerzési tárgyak**) és
- a Kbt.-ben, valamint a költségvetési törvényben meghatározott értékű (**közbeszerzési értékhatárok**) beszerzéseik megvalósítása érdekében folytatnak le, feltéve, hogy
- az adott beszerzés **visszterhes**, vagyis ellenszolgáltatás ellenében történik.²

Csupán az, hogy egy szervezet ajánlatkérőnek minősül, önmagában még nem alapozza meg a közbeszerzési kötelezettséget, közbeszerzési eljárást lefolytatni az ajánlatkérőnek minősülő szervezeteknek is csak akkor kell, ha a beszerzés tárgya a Kbt. szerinti közbeszerzési tárgy és a beszerzés értéke eléri az alsó (nemzeti) közbeszerzési értékhatárt (**nettó 8 millió Ft**)³.

E fejezet további részei annak eldöntéséhez adnak útmutatót, hogy az adott szervezet ajánlatkérőnek minősül-e és, ha igen, a beszerzés tárgya és értéke alapján az adott beszerzésre a közbeszerzési kötelezettség vonatkozik-e vagy sem.

1.2. Ajánlatkérők

A Kbt. 6 ajánlatkérői csoportot határoz meg:

- Államháztartás alrendszerei
- Közjogi intézmények
- „Házon belüli” vagy másként „in house” szervezetek
- Közszolgáltatók
- Támogatott szervezetek
- Önkéntesen vagy külön kötelezés alapján alkalmazók

1.2.1. Az államháztartás alrendszerei⁴

Az államháztartás alrendszereiként közbeszerzési ajánlatkérőnek minősülnek az alábbi szervek:

- a) a minisztérium, a Miniszterelnökség, a központosított közbeszerzés során ajánlatkérésre feljogosított szervezet;
- b) az állam, a helyi önkormányzat és minden költségvetési szerv, a közalapítvány, a helyi és országos kisebbségi önkormányzat, a helyi önkormányzatok társulása, a helyi önkormányzat által a helyben központosított közbeszerzés keretében, valamint több helyi önkormányzat, illetve a közös hivatalhoz tartozó települések központosított közbeszerzési rendszere keretében ajánlatkérésre kizárólagosan feljogosított szervezet, a területfejlesztési önkormányzati társulás, a megyei területfejlesztési tanács, a térségi fejlesztési tanács, a regionális fejlesztési tanács; az országos kisebbségi önkormányzat, az országos kisebbségi önkormányzati költségvetési szerv.

A helyi önkormányzatok, a helyi önkormányzati költségvetési szervek és a helyi önkormányzatok társulásai ajánlatkérőnek minősülnek, így például az önkormányzati költségvetési szervnek minősülő szociális intézmények is ebbe a körbe tartoznak.

¹ 2011. évi CVIII. törvény a közbeszerzésekről („Kbt.”)

² Kbt. 5. §

³ A jelen kiadvány, tekintettel az érintett beszerzési területekre, csak az árubeszerzés és a szolgáltatás megrendelés közbeszerzési tárgyakal foglalkozik, az építési beruházások nem képezik tárgyát; így a megadott közbeszerzési értékhatár is az árubeszerzés és a szolgáltatás megrendelés tárgyú közbeszerzésekre vonatkozik.

⁴ Kbt. 6. § (1) bekezdés a) és b) pont

1.2.2. Közjogi intézmény⁵

Közjogi intézmény összefoglaló név alatt ajánlatkérőnek minősül azon szervezet, amely

- jogképes, és amelyet egyben
- közérdekű, de nem ipari vagy kereskedelmi jellegű tevékenység folytatása céljából hoznak létre, vagy amely ilyen tevékenységet lát el,

feltéve, ha

- a Kbt. 6. § (1) bekezdés a)-d) pontjaiban meghatározott egy vagy több szervezet (azaz az államháztartás valamely alrendszere, valamely közjogi intézménynek minősülő vagy inhouse szervezet), továbbá az Országgyűlés vagy a Kormány külön-külön vagy együttesen, közvetlenül vagy közvetetten meghatározó befolyást képes felette gyakorolni vagy pedig a működését többségi, azaz 50%-ot meghaladó részben egy vagy több ilyen szervezet (testület) finanszírozza.

A közérdekű, de nem ipari vagy kereskedelmi jellegű tevékenység megítélésével összefüggésben, az ajánlatkérői minőség megállapítása szempontjából nem lényeges, hogy az ott meghatározott szervezet a közérdekű feladatán kívül más tevékenységet is folytat-e haszonszerzési céllal, akár a szervezet közérdekű tevékenységéhez képest nagyobb arányban. Közjogi szervezetnek minősül az adott szervezetet akkor is, ha nem olyan tevékenység ellátására hozták létre, amely közérdekű, ugyanakkor a későbbiekben ilyen feladat ellátását is végzi.

Közjogi szervezatként ajánlatkérőnek minősül **például az önkormányzati alapítású közhasznú nonprofit kft.**, ha közérdekű tevékenység folytatására hozták létre, vagy ilyen tevékenységet folytat, még akkor is, ha tevékenységét az alapító önkormányzat egyáltalán nem vagy nem többségi részben finanszírozza; ugyanakkor a többségében magánszemélyek vagy magáncégek tulajdonában álló, közérdekű tevékenységet folytató szervezet is ajánlatkérő, ha működését pl. egy önkormányzat 50%-ot meghaladó mértékben finanszírozza.

1.2.3. „Házon belüli” („in house”) szervezet⁶

A „házon belüli” („in house”) szervezet, olyan gazdálkodó szervezet:

- amely a Kbt. 6. § a)-d) pontja szerinti **ajánlatkérő** (pl. az önkormányzat vagy egy Kbt. szerinti közjogi szervezet) **egyedüli (100%-os) tulajdonában van, továbbá**
- amely felett az ajánlatkérő – tekintettel a közfeladat, illetve a közszolgáltatás ellátásával vagy ellátásának megszervezésével összefüggő feladatára – az ügyvezetési jellegű feladatok ellátását illetően **teljes körű ellenőrzési jogokkal rendelkezik**, és képes a gazdálkodó szervezet stratégiai céljainak és fontos döntéseinek alapvető befolyásolására,

feltéve, hogy

- a szerződéskötést követően a gazdálkodó szervezet adott üzleti évben elért **nettó árbevételének legalább 80%-a az ajánlatkérővel kötendő szerződések teljesítéséből származik.**

A „házon belüli” („in house”) beszerzés (szerződés megkötése) esetén az ajánlatkérő olyan ellenőrzési és irányítási jogokkal rendelkezik a 100%-os tulajdonában lévő gazdálkodó szervezet felett, amely alapján ez a gazdálkodó szervezet csak a „jogi látszat” szintjén rendelkezik önálló szerződéskötési akarral, **gyakorlatilag azonban az ajánlatkérő szervezeti egységének tekinthető, annak egy „meghosszabbított keze”**. Ebben az esetben a két szervezet közötti szerződés közbeszerzési jogi szempontból nem minősül szerződésnek, és ezért e szerződés megkötéséhez és a közfeladat, illetve közszolgáltatás ellátásához történő **pénzátadáshoz** (hiába esne az a beszerzés tárgyára és értékére tekintettel közbeszerzési kötelezettség alá) **nem szükséges közbeszerzési eljárás lefolytatása; ugyanakkor viszont ez a csupán a jogi látszat szintjén önálló gazdálkodó szervezet, amellyel a szerződés megkötötték, a szerződés megkötését követően ajánlatkérőnek minősül és rá hárul át a közbeszerzési kötelezettség.**

⁵ Kbt. 6. § (1) bekezdés c) pont

⁶ Kbt. 6. § (1) bekezdés d) pont

„Inhouse” szervezetként ajánlatkérőnek minősül például az a **kft., amely az önkormányzat 100%-os tulajdonában van**, és amelyet az **önkormányzat** valamely **szociális vagy közétkeztetési feladattal bíz meg**, továbbá e feladat ellátására a részére **pénzt ad** át. E szervezet ajánlatkérői minőségét nem befolyásolja, hogy az árbevételének egy 20%-ot el nem érő része az esetleges piaci tevékenységéből származik (pl. nem csak az ellátotti körnek nyújt étkeztetési szolgáltatást, hanem turistacsoportoknak is). E példa alapján az **önkormányzattal létrejött szerződést követően az „inhouse” szervezet ajánlatkérőként közbeszerzési kötelezetté válik** és saját közbeszerzési szabályzata alapján jogosult a közbeszerzési eljárások lefolytatására.

1.2.4. Közszolgáltatók⁷

Közszolgáltatóknak közbeszerzési értelemben azok **gazdálkodó szervezetek** minősülnek, akik a **vízügyi, az energia a közlekedési és a postai ágazatban** a Kbt. 114. § (2) bekezdésében meghatározott tevékenységet folytatnak. A közszolgáltatói ajánlatkérői kör és az általuk folytatott egyes tevékenységek szabályozása a vonatkozó európai uniós irányelv⁸ kötelezése alapján került a Kbt.-ben szabályozásra; e meghatározott ágazatokban működő szervezetek egyes beszerzéseinek a közbeszerzés alkalmazási körébe vonását az indokolja, hogy e speciális ágazatok **piaca** – az állam által az adott szolgáltatás teljesítéséhez szükséges hálózatoknak történő szállításra, e hálózatok szolgáltatására vagy működtetésére vonatkozóan megadott, különleges, illetve kizárólagos jogok miatt – **zárt** jellegű.

Tekintettel arra, hogy a közétkeztetési ágazat és szolgáltatók nem tartozik a közbeszerzési értelemben vett közszolgáltatói körbe, a jelen kiadványban nem foglalkozunk a közszolgáltatókra vonatkozó közbeszerzési szabályozással.

1.2.5. Támogatott szervezetek⁹

A **költségvetési és uniós támogatás** önmagában is megalapozhatja a közbeszerzési kötelezettséget. Ajánlatkérőnek minősül és közbeszerzési eljárással kell szerződnie annak a szervezetnek, amely

- attól függetlenül, hogy nem tartozik a fenti 1.2.) pontban tárgyaltak alá¹⁰, vagyis nem közbeszerzési ajánlatkérő,
- a Kbt. 6.§ (1) bekezdés a)-d) pontjai szerinti (azaz az államháztartási körbe tartozó, közjogi intézménynek, illetve „in house” szervezetnek minősülő) egy vagy több szervezettől egy beszerzésre (amely lehet szolgáltatás-megrendelés, árubeszerzés vagy építési beruházás) támogatást nyer el,
- e támogatásból megvalósuló beszerzése vonatkozásában,

ha

- a beszerzés **eléri a nemzeti értékhatárt**, de nem éri el az uniós értékhatárt és egyben a **támogatás mértéke meghaladja az 75%-ot**, vagy
- a beszerzés **eléri az uniós értékhatárt** és egyben a **támogatás mértéke meghaladja az 50%-ot**.

A támogatásból megvalósuló beszerzésre nem vonatkozik közbeszerzési kötelezettség, ha a támogatott egyéni vállalkozó és a támogatásból megvalósuló beszerzés értéke nem éri el az uniós értékhatárt.

Közbeszerzési eljárást kell lefolytatni az államháztartási körbe tartozó, közjogi intézménynek, illetve „in house” szervezetnek minősülő szervezettől – többnyire nyertes pályázat útján – kapott támogatásból megvalósuló árubeszerzés, vagy szolgáltatás megrendelés esetén az egyébként közbeszerzési ajánlatkérőnek nem minősülő szervezetnek (pl. magánszemélyekből álló **szociális szövetkezetnek, vagy társadalmi szervezetnek, alapítványnak**, de a magánszemélyek, vállalkozások tulajdonában álló **gazdasági társaságoknak** is), ha

⁷ Kbt. 6. § (1) bekezdés e) és f) pont

⁸ 2004/17/EK irányelv a vízügyi, energiaipari, közlekedési és postai ágazatban működő ajánlatkérők beszerzési eljárásainak összehangolásáról

⁹ Kbt. 6. § (1) bekezdés g) pont

¹⁰ Kbt. 6. § (1) bekezdés a)-f) pontjai

- a támogatásból megvalósuló beszerzés értéke **eléri a nemzeti közbeszerzési értékhatárt** (ami a 2012. évben árubeszerzés és szolgáltatás megrendelés esetén nettó **8 millió forint**), de nem éri el az uniós értékhatárt (ami a 2012. évben árubeszerzés és szolgáltatás megrendelés esetén nettó 54.560.000 Ft¹¹) **és egyben a támogatás mértéke meghaladja az 75%-ot**, illetve
- a támogatásból megvalósuló beszerzés értéke **eléri az uniós értékhatárt és egyben a támogatás mértéke meghaladja az 50%-ot**.

1.2.6. Önként, szerződés vagy külön jogszabály kötelezése alapján közbeszerzők¹²

Közbeszerzési eljárás abban az esetben is lefolytatható, ha ezt a Kbt. nem teszi kötelezővé, így ha az adott beszerzésre vonatkozóan egy szervezet

- önkéntesen, vagy
 - szerződésben vállalt erre vonatkozó kötelezettség, vagy
 - külön jogszabály kötelezése
- alapján folytat le közbeszerzési eljárást.

E rendelkezéssel összefüggésben felhívjuk a figyelmet, hogy, ha egy szervezet a Kbt. alapján közbeszerzési kötelezettség alá nem tartozó beszerzését közbeszerzési eljárásként indítja meg, ettől kezdve a beszerzést közbeszerzésként kell kezelnie, a beszerzésre a közbeszerzési szabályok irányadóak, így, ha megsérti a közbeszerzési törvény valamely rendelkezését, az közbeszerzési jogsértésként kezelendő és a jogsértés a Közbeszerzési Döntőbizottság előtt támadható¹³.

1.3. A közbeszerzés tárgyai

A közbeszerzés tárgya – az ajánlatkérői típustól és az alkalmazandó eljárásrendtől függően – **árubeszerzés, építési beruházás, építési koncesszió, szolgáltatás és szolgáltatási koncesszió lehet.**

A közbeszerzési tárgyakat az alábbi táblázat szemlélteti ajánlatkérői típus és eljárási rend szerinti bontásban:

	Klasszikus ajánlatkérők	Közszolgáltatók
Uniós eljárásrend	árubeszerzés építési beruházás építési koncesszió szolgáltatás	árubeszerzés építési beruházás szolgáltatás
Nemzeti eljárásrend	árubeszerzés építési beruházás építési koncesszió szolgáltatás szolgáltatási koncesszió	árubeszerzés építési beruházás szolgáltatás

A közbeszerzési eljárás lefolytatása csak abban az esetben kötelező, ha az ajánlatkérő visszerthes szerződést köt, azaz a beszerzés tárgyaért ellenszolgáltatást teljesít: pénzt fizet vagy jogosultságot biztosít.

A közzétételésben a szerződések tárgya miatt az elsősorban érintett közbeszerzési tárgyak az **árubeszerzés és a szolgáltatás megrendelés**, ezért az alábbiakban ezek kerülnek ismertetésre.

Az **árubeszerzés** olyan visszerthes szerződés, amelynek tárgya forgalomképes és birtokba vehető ingó dolog **tulajdonjogának vagy használatára**, hasznosítására vonatkozó jognak (pl. eszközre vonatkozó bérleti szerződés) **megszerzése** az ajánlatkérő részéről. Az árubeszerzés magában foglalja a beállítást és üzembe helyezést is.¹⁴

Az élelmiszer alapanyagok beszerzése közbeszerzési szempontból árubeszerzésnek minősül.

¹¹ A részletes közbeszerzési értékhatárokat lásd az 1. számú mellékletben.

¹² Kbt. 6. § (1) bekezdés h) pont

¹³ Kbt. 134. § (4) bekezdés

¹⁴ Kbt. 7. § (2) bekezdés

A **szolgáltatás megrendelés** olyan visszerthes szerződés, amely nem minősül sem árubeszerzésnek és építési beruházásnak és amelynek tárgya különösen valamely **tevékenység megrendelése** az ajánlatkérő részéről.¹⁵ A **közétkeztetési szolgáltatás (ételkészítési, ételfőzési, élelmezési szolgáltatás)** megrendelése közbeszerzési szempontból **szolgáltatás megrendelésnek minősül**.

A **szolgáltatások kategóriáit** és az egyes kategóriákba tartozó szolgáltatási tárgyakat a **Kbt. 3. és 4. melléklete tartalmazza**. A **4. mellékletben** olyan szolgáltatások kerültek megnevezésre, amelyek esetén a szolgáltató – annak ellenére, hogy elvileg az európai unió egész területéről lehetőség van a közbeszerzési eljárásban történő részvételre – minden bizonnyal az adott ország szolgáltatói közül fog kikerülni; ilyen szolgáltatások pl. a *szállodai és éttermi szolgáltatások (köztük az ételkészítési, ételfőzési, élelmezési szolgáltatások)*, a jogi szolgáltatások, az oktatási szakképzési szolgáltatások, az egészségügyi és szociális szolgáltatások. A **4. melléklet szerinti szolgáltatások esetében éppen ezért, még az uniós értékhatárt elérő értékű beszerzések esetén is, nemzeti eljárásrend alkalmazható**¹⁶.

Közétkeztetési szolgáltatás megrendelése esetén – tekintettel arra, hogy az a **Kbt. 4. számú melléklete szerinti szolgáltatásnak** minősül – akkor is **nemzeti eljárásrend** (Kbt. Harmadik Része) **alkalmazható**, ha a közbeszerzés értéke eléri az uniós értékhatárt (ami a 2012. évben szolgáltatás megrendelés esetén nettó 54.560.000 Ft¹⁷).

Ha a közbeszerzés tárgya olyan összetett szolgáltatás, amely a 3. melléklet, valamint a 4. melléklet szerinti valamely szolgáltatást is magában foglal, a Kbt. Harmadik Része alkalmazható, feltéve, hogy a 4. melléklet szerinti szolgáltatás értéke meghaladja a 3. melléklet szerinti szolgáltatás értékét.¹⁸

Ha az ajánlatkérő ugyanabban a közbeszerzési eljárásban a Kbt. 4. számú melléklete szerinti szolgáltatásnak minősülő közétkeztetési szolgáltatás mellett például a Kbt. 3. számú melléklete szerinti szolgáltatásnak minősülő takarítási szolgáltatásra is szerződni kíván, és a két beszerzés együttes értéke eléri az uniós értékhatárt, abban az esetben élhet a nemzeti eljárásrend alkalmazásának lehetőségével az uniós értékhatárt elérő értékű szolgáltatás megrendelése esetén, ha a közétkeztetési szolgáltatás értéke meghaladja a takarítási szolgáltatás értékét.

1.4. Közbeszerzési értékhatárok

A közbeszerzési értékhatároknak a közbeszerzési kötelezettség megítélése és az eljárás lefolytatása szempontjából döntő jelentősége van, hiszen ezek figyelembe vételével kell eldönteni, hogy az ajánlatkérő vagy a támogatott szervezet adott tárgyú és értékű beszerzése a Kbt. hatálya alá tartozik-e és, ha igen, akkor melyik eljárásrend hatálya alá.

1.4.1. A közbeszerzési értékhatárok rendszere, a közzététel helye

A Kbt. kettős közbeszerzési értékhatár rendszert alkalmaz (Kbt. 10.§ (1) bekezdés):

- az Európai Unió által meghatározott¹⁹ közbeszerzési értékhatárok („**uniós értékhatárok**”)
- a költségvetési törvényben nemzeti értékhatárokként meghatározott közbeszerzési értékhatárok („**nemzeti értékhatárok**”).

¹⁵ Kbt. 7. § (4) bekezdés

¹⁶ Kbt. 19. § (2) bekezdés

¹⁷ A részletes közbeszerzési értékhatárokat lásd az 1. számú mellékletben.

¹⁸ Kbt. 19. § (2) bekezdés

¹⁹ A közösségi közbeszerzési irányelvekben meghatározott uniós közbeszerzési értékhatárokat az Európai Bizottság főszabályként évente vizsgálja felül, és amennyiben szükséges, hozzáigazítja a Világkereskedelmi Szervezet (WTO) keretein belül született Kormánybeszerzési Megállapodásban (GPA) rögzített értékhatárokhoz. Ezzel összhangban a Kbt. 10. § (2) bekezdése akként rendelkezik, hogy az uniós közbeszerzési értékhatárokat időszakonként az Európai Bizottság állapítja meg és teszi közzé az Európai Unió Hivatalos Lapjában euróban és nemzeti valutában meghatározva. A legutóbbi felülvizsgálatra 2011. év őszén került sor, amelynek eredményeképpen a Bizottság meghozta a 2004/17/EK, a 2004/18/EK és a 2009/81/EK európai parlamenti és tanácsi irányelveknek a közbeszerzési eljárásokra irányadó értékhatárok tekintetében történő módosításáról szóló 1251/2011/EU bizottsági rendeletet.

A közbeszerzési értékhatárok kettős rendszerének, az ajánlatkérők és közbeszerzési tárgyak szerinti bontását a kiadvány **1. számú mellékletének táblázata** tartalmazza.

Az uniós értékhatárokat időszakonként az Európai Bizottság állapítja meg és teszi közzé az **Európai Unió Hivatalos Lapjában**.

Az egyes beszerzési tárgyakra meghatározott nemzeti értékhatárok minden évben az **éves költségvetési törvényben** kerülnek meghatározásra.

Az uniós és nemzeti értékhatárokat a **Közbeszerzési Hatóság a Közbeszerzési Értesítőben és a hivatalos weblapján** elnöki tájékoztató formájában minden év elején közzéteszi. Ennek során az uniós értékhatárok forintban meghatározott összege az Európai Bizottságnak az uniós értékhatárok nemzeti valutákban meghatározott összegére vonatkozó – az Európai Unió Hivatalos Lapjában közzétett – közleményének megfelelően kerül meghatározásra.

1.4.2. Alkalmazandó eljárásrend

A Kbt. a kettős értékhatár rendszerhez kapcsolódóan két eljárási rendet különböztet meg²⁰:

- Az uniós értékhatárokat elérő vagy meghaladó értékű közbeszerzésekre az **uniós eljárásrendet**. Az uniós eljárásrendre vonatkozó szabályokat a **Kbt. Második Része** állapítja meg.
- Az uniós értékhatárok alatti és egyben a nemzeti értékhatárokat elérő értékű közbeszerzésekre a **nemzeti eljárásrendet**. A nemzeti eljárásrendre vonatkozó szabályokat a **Kbt. Harmadik Része** állapítja meg.

1.5. Becsült érték meghatározása

1.5.1. A közbeszerzés becsült értéke

A közbeszerzés becsült értéke

- a közbeszerzés megkezdésekor
- annak tárgyáért általában kért, illetőleg kínált
- általános forgalmi adó nélkül számított,
- legmagasabb összegű
- teljes ellenszolgáltatás (ahol teljes ellenszolgáltatásba bele kell érteni az opcionális részt tartalmazó ajánlatkérés esetén az opcionális rész értékét is).²¹

Tilos a becsült érték meghatározásának módszerét a Kbt. megkerülése céljával megválasztani.

A **közbeszerzés megkezdésének időpontjában** kell a becsült értéket megállapítani, ezért fontos információ, hogy a Kbt. a közbeszerzés megkezdésén

- a közbeszerzési eljárást megindító hirdetmény feladásának időpontját,
- a közvetlen részvételi felhívás megküldésének időpontját,
- a hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárás esetében pedig az ajánlattételi felhívás (a Kbt. 99. § (2) bekezdése szerinti rendkívüli sürgősségre hivatkozással megindított eljárás esetén a tárgyalási meghívó) megküldésének, ennek hiányában a tárgyalás megkezdésének időpontját kell érteni.

Ha az eljárást megindító felhívás közzétételre történő feladása 2012. december 30-án történik, hiába esik a közbeszerzési eljárás teljes folyamata, a szerződés kötés és a teljesítés a 2013. évre; ez esetben a közbeszerzési eljárás megkezdésének 2012. december 30. számít és ezért a közbeszerzésre és az annak alapján megkötött szerződésre is a 2012. december 30-án hatályos közbeszerzési szabályok az irányadóak.

1.5.2. A becsült érték számítására vonatkozó speciális esetek

1.5.2.1. Rendszeresen visszatérő árubeszerzés vagy szolgáltatás

Az árubeszerzés vagy a szolgáltatás **becsült értéke** a rendszeresen (évről-évre) megkötendő szerződés esetében:

- a) az **előző naptári év** során kötött azonos vagy hasonló tárgyú szerződés, vagy szerződések szerinti tényleges **ellenszolgáltatás értéke**, módosítva a következő naptári év alatt **várható mennyiségi és értékbeli változással**, vagy

²⁰ Kbt. 19. § (1) bekezdés

²¹ Kbt. 11. §

- b) az első teljesítést követő, a **következő** tizenkét hónap alatti vagy a tizenkét hónapnál hosszabb **időre** kötött szerződés, vagy szerződések időtartama **alatti becsült ellenszolgáltatás értéke**.²²

Egy költségvetési évben gazdálkodó közbeszerzési ajánlatkérő az éves költségvetésébe évente visszatérően beállított árubeszerzésekre vonatkozóan (pl. főzési alapanyag beszerzés) a következő évi beszerzés becsült értékének megállapítása érdekében nem köteles piackutatást végezni, azaz árajánlatokat bekérni, hanem az adott évre szerződött árat (egységárakat) – természetesen a tárgyévre tervezett mennyiségi változásokat és inflációs rátát is – figyelembe véve kalkulálhat a következő évre vonatkozó beszerzés becsült értékének a megállapítása során.

Ezen előírás ugyanakkor azt is jelenti, hogy rendszeresen, évről-évre szerződni kívánt árubeszerzések és szolgáltatás megrendelések esetén, a költségvetési év, illetve a 12 hónap az a legkisebb egység, amire vonatkozóan a becsült értéket meg lehet határozni; ennél kisebb egységekre a beszerzés értékét nem lehet felbontani, azaz nem lehet havonta vagy félévente rendszeresen újrakötött szerződéssel csökkenteni a beszerzés értékét és így módon megkerülni a közbeszerzést.

1.5.2.2. *Árubeszerzést és szolgáltatás megrendelését is magában foglaló szerződés*

Ha az ajánlatkérő által megkötni kívánt szerződés **árubeszerzést és szolgáltatás megrendelését** is magában foglal, a becsült érték megállapításakor az árubeszerzés és a szolgáltatás becsült értékét egybe kell számítani.²³

Ha tehát az ajánlatkérő egyetlen szerződést kíván kötni a főzési alapanyag beszerzésére és a főzési szolgáltatásra, vagyis azt szeretné, hogy az a vállalkozó készítse az ételt, aki a főzési alapanyagot is beszerzi, ebben az esetben a beszerzés becsült értékének a két beszerzés együttes becsült értékét kell tekintetni.

E szabály nem jelenti azt, hogy a főzési alapanyag beszerzésre és a főzési szolgáltatásra vonatkozóan nem lehetne **két külön szerződést** megkötni. Fontos, ha külön-külön szerződés köttetik, akár ugyanaz a vállalkozóval, akár eltérő vállalkozókkal, **NEM KELL** egybeszámítani a két szerződés becsült értékét.

Ajánlatkérő köthet egy szerződést az alapanyag beszerzésre; valamint köthet egy másik szerződést a főzési szolgáltatásra akár más-más vállalkozóval. Ebben az esetben a szolgáltatást nyújtó a főzést, a másik vállalkozó által beszállított alapanyagból látja el. Lsd. 1.6) fejezet.

1.5.2.3. *A szolgáltatás becsült értéke*²⁴

A szolgáltatás becsült értéke a **határozott időtartamra** (négy évre vagy annál rövidebb időre) kötött szerződés esetén a szerződés időtartama alatti ellenszolgáltatás.²⁵

Az 1 éves határozott időtartamra megkötni kívánt szolgáltatás megrendelésre (például ételkészítési szolgáltatásra) irányuló szerződés esetén a becsült érték a szerződés 1 éves időtartama alatt a szolgáltatásért összesen kifizetendő vállalkozási díj.

A 4 éves határozott időtartamra megkötni kívánt szerződés esetén pedig a szerződés 4 éves időtartama alatt a szolgáltatásért összesen fizetendő vállalkozási díj.

A szolgáltatás becsült értéke a **határozatlan időre** kötött szerződés vagy négy évnél hosszabb határozott időre kötött szerződés esetén a havi ellenszolgáltatás negyvennyolcszorosa.²⁶

A határozatlan időtartamra kötött szerződés előnye, hogy a szerződés rendes felmondással, azaz indokolás nélkül felmondható, azonban határozatlan időre megkötni kívánt szerződés esetén az ajánlatkérőnek figyelembe kell vennie azt a speciális szabályt, hogy a szolgáltatás becsült értékének ez esetben az egy hónap alatt megfizetendő díj negyvennyolcszorosát (azaz a feltételezett 4 éves értéket) kell tekintetni.

²² Kbt. 13. § (1) bekezdés

²³ Kbt. 13. § (3) bekezdés

²⁴ Kbt. 14. §

²⁵ Kbt. 14. § (1) bekezdés a) pont

²⁶ Kbt. 14. § (1) bekezdés b) pont

1.6. Egybeszámitási kötelezettség árubeszerzés és szolgáltatás megrendelés esetén

1.6.1. Az egybeszámitási szabály fogalma és értelmezése

Az ajánlatkérőnek egybe kell számitania azon **hasonló áruk** beszerzésére, vagy hasonló **szolgáltatások** megrendelésére irányuló szerződések értékét, amelyekkel kapcsolatban a **beszerzési igény egy időben merül fel**.²⁷ Tilos a Kbt. vagy az uniós eljárási rend alkalmazásának megkerülése céljából a közbeszerzést részekre bontani.²⁸

Az egybeszámitási szabály alapján árubeszerzés árubeszerzéssel és a szolgáltatás megrendelést szolgáltatás megrendeléssel kell egybeszámitani, ami ugyanakkor azt is jelenti, hogy az árubeszerzésnek minősülő élelmiszerek (főzési alapanyagok) beszerzését nem kell egybeszámitani a szolgáltatásnak minősülő főzési szolgáltatás megrendelésével.

A „hasonlóság” fogalmát a Kbt. nem határozza meg, így két vagy több beszerzés „hasonlóságának” vizsgálata kapcsán a „hasonlóság” fogalmának köznapi jelentésén túl, a Közbeszerzési Hatóság elnökének – nem kötelező erejű – alábbi véleménye („vélemény”) jelenthet útmutatást:

„Megítélésem szerint a hasonlóság, mint fogalmi elem vizsgálható az egyazon célra irányultság szempontjából, vagyis valószínűsíthetően megállapítható a hasonlóság fennállása két vagy több beszerzési tárgy vonatkozásában, ha azok beszerzése ugyanazon célt szolgálja. E vonatkozásban kiemelendő, hogy a beszerzések tárgyának azonossága minden esetben a „hasonlóság” fennállását fogja eredményezni. Megjegyzem, hogy e kérdés eldöntésében a CPV kódok vizsgálata további eligazításul szolgálhat. Tekintettel arra, hogy a Kbt. új egybeszámitási szabályának megalkotásának egyik célja volt, hogy - ha a közösségi irányelveket nem sérti - lehetőség szerint növekedhessen a nemzeti eljárásrendben lefolytatott eljárások száma, ennél fogva véleményem szerint az egyazon célra irányultság viszonylag szűk körben értelmezhető”.

A fenti vélemény és az azóta a Közbeszerzési Hatóság által a tárgykörben kiadott útmutató²⁹ értelmezése nem ad egyértelmű irányítást az egyes élelmiszer és főzési alapanyagok (pl. zöldségek, tej és tejtermékek, pékáruk, húskészítmények) egybeszámitása kérdésében. A vélemény első mondatából, mivel az egyes főzési alapanyagok nyilvánvalóan ugyanazt a célt, a készletel létrehozását szolgálják, az a következtetés vonható le, hogy a főzési alapanyagokat egybe kell egymással számitani. Ugyanakkor a vélemény második része arra utal, hogy a „hasonlóság” szűken, akár a CPV kódszám³⁰ szerint is értelmezhető, ami pedig azt jelentheti, hogy a friss, illetve a feldolgozott zöldség és gyümölcs, a tej és tejtermék, a gabonafélék, a kenyér és pékáru, a méz, a tojás, a kertészeti növény beszerzését egymással nem kell egybeszámitani.

A „beszerzési igény egy időben felmerülése” feltétel a költségvetési keretben gazdálkodó ajánlatkérők számára a költségvetési évre, illetve oktatási intézmények esetén a tanévre történő beszerzésre vonatkozóan értelmezhető; esetlegesen a költségvetési, illetve tanév tervezésekor előre nem látható, év közben felmerülő

²⁷ Kbt. 18. § (2) bekezdés első fordulat

²⁸ Kbt. 18. § (1) bekezdés

²⁹ A Közbeszerzési Hatóság útmutatója az új Kbt. szerinti egybeszámitási szabály alkalmazásáról KÉ. 2012. évi 78. szám; 2012. július 11.

³⁰ A Bizottság 213/2008/EK RENDELETE (2007. november 28.) a közös közbeszerzési szövegről (CPV). A közösségi jog kifejezetten a közbeszerzésekre alkalmazandó egységes osztályozási rendszert - Közös Közbeszerzési Szójegyzéket - hozott létre, azzal a céllal, hogy egységesítse az ajánlatkérők által a szerződésük tárgyának megnevezéséhez használt hivatkozásokat. A CPV egy alapszövegről és egy kiegészítő szövegről áll. Az alapszöveget fastruktúra jellemzi, amelynek elemei legfeljebb kilencjegyű, a szerződések tárgyát képező áruk, építési beruházások vagy szolgáltatások megnevezéséhez hozzárendelt kódszámok. A kódszám 8 jegyű, szerkezete a következő:

- az első két számjegy jelzi a főcsoportot (XX000000-Y);
- az első három számjegy jelzi a csoportot (XXX00000-Y);
- az első négy számjegy jelzi az osztályt (XXXX0000-Y);
- az első öt számjegy jelzi az alosztályt (XXXXX000-Y);
- az utolsó három számjegy mindegyike az alosztályon belüli nagyobb részletezettséget biztosítja.
- a kilencedik számjegy az azt megelőző számjegyek ellenőrzésére szolgál.

A kiegészítő szöveget segítségével bővíthető a szerződés tárgyának megnevezése. A közbeszerzési hirdetményekben és az éves statisztikai összegezekben a CPV-t alkalmazva kell eljárni.

további beszerzési igény és annak értéke különíthető a korábbi beszerzéstől, amely esetben e később felmerülő beszerzést a korábbival nem kell egybeszámítani.

A „beszerzési igény egy időben felmerülése” feltétel a Közbeszerzési Hatóság álláspontja szerint akként értelmezhető, hogy az ajánlatkérőnek mindazon hasonló árubeszerzésekre, illetve hasonló szolgáltatás megrendelésekre irányuló beszerzéseinek értékét egybe kell számítani, amelyekre vonatkozó beszerzési igényének a vizsgált árubeszerzésre, szolgáltatás megrendelésre irányuló szerződéseinek tervezésekor (különös tekintettel a költségvetés tervezésekor vagy az egy projekt keretében megvalósuló beszerzések felmérésekor) *tudatában van, vagyis amely beszerzésekkel az adott eljárásán kívül számolhat, és amelyeket képes lenne egyidejűleg is megvalósítani*. Másképpen szólva, az egybeszámítási kötelezettség abból a szempontból vizsgálendő, hogy a kérdéses beszerzéseket az ajánlatkérő ugyanabban az eljárásban is képes lenne-e megvalósítani, mert mindegyik hasonló árura, vagy szolgáltatásra szüksége van, és a szükséges forrással is rendelkezik a beszerzések megvalósításához.³¹

Az egybeszámítási szabályban megfogalmazott két feltételnek, azaz a „**hasonlóságnak**” és az „**egy időben történő felmerülésnek**” **együttesen kell fennállnia**. Ennek megfelelően két hasonló áru beszerzése, ha beszerzésükre vonatkozó igény nem egyidőben merül fel, nem egybeszámítandó; és megfordítva, két nem hasonló áru beszerzésére vonatkozó igény egyidőben történő felmerülése nem jelent egybeszámítási kötelezettséget.

1.6.2. Egybeszámítás részekre történő ajánlattétel alkalmazásánál

Ha az ajánlatkérő egy közbeszerzési eljárásán belül teszi lehetővé a részekre történő ajánlattételt, minden rész értékét egybe kell számítani a közbeszerzés becsült értékének meghatározásakor.³²

A különböző élelmiszerekre és főzési alapanyagokra történő közbeszerzés esetén (pl. zöldségek, tejtermékek, pékáru, húskészítmények stb.), **ha az alapanyagokat az ajánlatkérő egyetlen közbeszerzés eljárásában szerzi be, a részekre történő ajánlattétel lehetőségének biztosítása indokolt**³³. Ez esetben viszont a közbeszerzés becsült értékének meghatározásakor minden rész értékét egybe kell számítani és az így számított becsült érték jelenti a közbeszerzés becsült értékét.

2. Mentesség a közbeszerzési eljárás lefolytatása alól

2.1. Mentesség a közbeszerzési kötelezettség alól értéktől függetlenül

2.1.1. Az alkalmazotti jogviszony mentessége

A Kbt. a közbeszerzési kötelezettség alól mentességet állapít egyes szerződések vonatkozásában. E mentességek közül a közétkeztetést, illetve az élelmiszer és főzési alapanyag beszerzést az alábbi kivételi kör érinti-érintheti:

„Tekintettel arra, hogy árubeszerzés és szolgáltatás megrendelés esetén az alsó (nemzeti) közbeszerzési értékhatár nettó **8 millió forint**, e nettó 8 millió forintos értéket el nem érő értékű árubeszerzések és szolgáltatás megrendelések esetén **nem kell közbeszerzési eljárást** lefolytatni.”

A közmunka szabályozással kapcsolatban megállapítható, hogy, ha az ajánlatkérő egyes főzési alapanyagok termeltetését (pl. zöldség termelése) vagy akár a főzési szolgáltatást (konyhai munkát végző személy) közmunka keretében végezteti, akkor e közmunka is mentesül a közbeszerzési kötelezettség alól.

³¹ A Közbeszerzési Hatóság útmutatója az új Kbt. szerinti egybeszámítási szabály alkalmazásáról; KÉ. 2012. évi 78. szám; 2012. július 11.

³² Kbt. 18. § (5) bekezdés

³³ A Kbt. 46. § (3) bekezdése szerint: „Az ajánlatkérő köteles megvizsgálni beszerzését abból a szempontból, hogy a beszerzés tárgyának jellege lehetővé teszi-e a közbeszerzés egy részére történő ajánlattétel biztosítását. Amennyiben a beszerzés tárgyának természetéből adódóan részajánlat-tételi lehetőség biztosítható, az ajánlatkérő az eljárást megindító felhívásban – feltéve, hogy az gazdasági, műszaki és minőségi, vagy a szerződés teljesítésével kapcsolatos más szempontokat figyelembe véve sem ésszerűtlen – köteles lehetővé tenni a közbeszerzés egy részére történő ajánlattételt, illetve részvételre jelentkezést.”

A munkaszerződés, közszolgálati, közalkalmazotti jogviszony, ügyészségi szolgálati jogviszony, bírósági jogviszony, igazságügyi alkalmazotti szolgálati jogviszony, a fegyveres szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonya mentes a közbeszerzési kötelezettség alól.³⁴

Az alkalmazotti jogviszony közbeszerzési kötelezettség alóli mentessége azon ajánlatkérőket érintheti, akik konyhával rendelkeznek **és az ételkészítési szolgáltatást nem kívánják megrendelni, hanem saját alkalmazottakkal** (pl. ételmezésvezető, konyhai dolgozók) munkaszerződés, közszolgálati, közalkalmazotti jogviszony keretében végzik; **az ilyen jogviszony keretében** kifizetett munkabér, rezszi **értelemszerűen** közbeszerzés mentesen kifizethető.

2.2. Mentesség a közbeszerzési kötelezettség alól az uniós értékhatárig

2.2.1. Közétkeztetés

A Kbt. 120.§ c) pontja alapján a 4. számú melléklet szerinti éttermi szolgáltatások az uniós értékhatárig – ami a 2012. évben nettó 54.560.000 Ft-ot jelent – mentesek a közbeszerzési kötelezettség alól.

2.3.2. Hideg élelmiszer és főzési alapanyag beszerzése

A hideg élelmiszer és főzési alapanyag, friss, illetve feldolgozott zöldség és gyümölcs, tej és tejtermék, gabonafélék, kenyér és pékáru, méz, tojás, kertészeti növény beszerzése az uniós értékhatárig – ami a 2012. évben nettó 54.560.000 Ft-ot jelent – mentesek a közbeszerzési kötelezettség alól.³⁵

2.3. Mentesség az uniós eljárásrend alkalmazása alól

2.3.1. A 4. számú melléklet szerinti szolgáltatások mentessége

A Kbt. 4. számú melléklete szerinti szolgáltatások esetében, így az **éttermi szolgáltatások** megrendelése esetén is, **amely körbe a közétkeztetési szolgáltatás megrendelése is tartozik**, nemzeti eljárásrend alkalmazható, **akkor is, ha közbeszerzés értéke eléri vagy meghaladja az uniós értékhatárt** (ami a 2012. évben nettó 54.560.000 Ft-ot jelent).³⁶

2.3.2. Az egybeszámítási szabály alóli kivétel

A Kbt. 18.§ (2) bekezdése szerinti egybeszámítási szabály (lásd az 1.6.1. pontot) alól a Kbt. kivételt fogalmaz meg az alábbi esetben:

Annak ellenére, hogy két vagy több (az egybeszámítási szabály szerint) egybeszámítandó közbeszerzésre uniós eljárásrendet (Kbt. Második Rész) kellene alkalmazni, mégis **nemzeti eljárásrend** (Kbt. Harmadik Része) **alkalmazható** az olyan szerződés megkötésére, amelynek

- **becsült értéke szolgáltatás megrendelése és árubeszerzés** esetében – az egybeszámítási szabály alkalmazása nélkül – **21.824.200 forintnál kevesebb**, feltéve, hogy
- ezen egybe nem számított rész értéke nem haladja meg annak az értéknek a 20%-át, amit az egybeszámítási szabály alkalmazása esetén állapított volna meg az ajánlatkérő a beszerzés becsült értéként.³⁷

Ha a közbeszerzés becsült értéke az egybeszámítási szabály alapján az uniós értékhatárt elnéri, a kivételi lehetőség alapján nem alkalmazhatóak a nemzeti eljárásrend (Kbt. Harmadik Rész) azon rendelkezései,

2.3.2 pontban tárgyalt kivételnél nem alkalmazható a Kbt 120.§ c és e) pontjai, alkalmazható viszont a 3.3.4. pont alatt tárgyalt hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárás.

³⁴ Kbt. 9. § (5) bekezdés e) pont

³⁵ Kbt. 120. § e) pont

³⁶ Kbt. 19. § (2) bekezdés első mondat

³⁷ Kbt. 18. § (3) bekezdés (tekintettel arra, hogy a kiadvány az élelmiszer és főzési alapanyag beszerzéshez, valamint a közétkeztetési szolgáltatás megrendeléshez kíván iránymutatást adni, az építési beruházásokra irányadó rendelkezések ne kerülnek tárgyalásra).

amelyeket a Kbt. Harmadik Része a Kbt. alkalmazása alól kivételként határoz meg, így **nem alkalmazható a Kbt. 120. § c) és e) pontjában megfogalmazott kivételi szabály sem (lásd 2.2.1 és 2.2.2. pont), vagyis az adott beszerzés legalább nemzeti eljárásrendben közbeszerzés köteles.**³⁸

A Kbt. 6.§ (1) bekezdés b) pontjának hatálya alá tartozó önkormányzat 6 db különböző intézménye részére (pl. kórház, szociális otthon, oktatási intézmény ..., stb.) 6 db, a Kbt. 18.§ (2) bekezdése alapján egybeszámítandó közétkeztetési szolgáltatás megrendelésére kíván az adott költségvetési évben szerződést kötni. A beszerzések becslött értékei: 4 millió Ft, 12 millió Ft, 16 millió Ft, 18 millió Ft, 25 millió forint és 30 millió Ft. Az egybeszámítandó beszerzések együttes értéke: 105 millió Ft (ennek alapján a kivételi szabály nélkül uniós eljárásrend alkalmazásával kellene lefolytatni a közbeszerzési eljárást valamennyi közbeszerzésre (egy vagy több eljárás alkalmazásával).

A kivételi szabály alapján azonban a közbeszerzések külön kezelhetők:

- egy 4 millió Ft-os beszerzés, amely a jelen esetben közbeszerzés kötelező és amelyre **nemzeti eljárás szerinti hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárás alkalmazható** (hiába nem éri el a nemzeti értékhatárt a beszerzés értéke, a Kbt. 18.§ (3) bekezdése szerint e kivételi szabály alapján az egybeszámítási szabály és az uniós eljárásrend alól kikerülő valamennyi közbeszerzésre a Kbt. Harmadik Része, azaz nemzeti eljárásrend szerinti közbeszerzési eljárás alkalmazandó);
- egy 12 millió Ft-os közbeszerzés, amelyre nemzeti eljárásrend és **25 millió forint alatti értékére tekintettel, hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárás alkalmazható** (a Kbt. 120. § c) pontja alapján hiába mentesülne az uniós értékhatárt el nem érő értékű közétkeztetés tárgyú szolgáltatás megrendelés a közbeszerzési kötelezettség alól, a Kbt. 18.§ (4) bekezdése alapján e kivétel nem alkalmazható);
- egy 16 millió Ft-os beszerzés, amelyre **nemzeti eljárás szerinti hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárás alkalmazható**;
- egy 18 millió Ft-os beszerzés, amelyre nemzeti eljárás szerinti **hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárás alkalmazható**.

Nem kezelhetők külön és így választhatóak le az egybeszámítási alapján az egybeszámítandó közbeszerzésekről: a **25 millió és a 30 millió Ft-os közbeszerzések**, amelyek egybeszámítással fennmaradó értéke: 55 millió Ft, ezekre a közbeszerzésre továbbra is a Kbt. Második Része szerinti eljárás, azaz **uniós eljárásrend** alkalmazandó.

3. A közbeszerzési eljárások fajtái

3.1. Eljárásfajták

A Kbt. a közbeszerzési eljárás négy alapvető fajtáját különbözteti meg³⁹:

- nyílt eljárás,
- meghívásos eljárás,
- tárgyalásos eljárás, és ezen belül
 - hirdetmény közzétételével induló tárgyalásos eljárás,
 - hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárás,
- versenypárbeszéd.

Ezen túl a törvény meghatároz az alapvető eljárásfajtákon alapuló speciális eljárásokat is:

- gyorsított eljárás, amely nem kerül külön eljárásfajtaként meghatározásra, speciális szabályai a többi eljárásfajta rendelkezései között az eltérő szabály leírásával kerülnek meghatározásra,
- keretmegállapodásos eljárás.

³⁸ Kbt. 18. § (4) bekezdés

³⁹ A jelen kiadványban a klasszikus ajánlatkérői kör által alkalmazható eljárásfajták kerülnek ismertetésre.

3.2. Az eljárási fajták alkalmazhatósága eljárási rendek szerint

A Kbt. kettős közbeszerzési értékhatárrendszert és ehhez kapcsolódóan két eljárási rendet különböztet meg:

- **uniós eljárásrendet** az uniós közösségi értékhatárt elérő értékű közbeszerzésekre, és
- **nemzeti eljárásrendet** a nemzeti értékhatárt elérő értékű közbeszerzésekre.

Uniós eljárásrendben valamennyi eljárási fajta alkalmazható.

Az ajánlatkérő nemzeti eljárásrendben az uniós eljárásrendben alkalmazható valamennyi eljárási fajtát – meghatározott könnyítésekkel (pl. rövidebb eljárási határidők, hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárásos szélesebb körű alkalmazhatósága) – alkalmazhatja.⁴⁰

Nemzeti eljárásrendben további könnyítés, hogy az ajánlatkérő hirdetmény közzététele nélküli tárgyalásos eljárást indíthat, ha az árubeszerzés vagy szolgáltatás becsült értéke nem éri el a 25 millió forintot. Fontos viszont, hogy olyan gazdasági szereplőknek kell ajánlattételi felhívást megküldeni, amelyek **mikro-, kis- vagy középvállalkozásnak** minősülnek **vagy költségvetési szervek**, és amelyek a szerződés teljesítésére való alkalmasság feltételeit az ajánlatkérő megítélése szerint feltehetőleg teljesíteni tudják.⁴¹

Nemzeti eljárásrendben, ha a közbeszerzés tárgya árubeszerzés és/vagy szolgáltatás megrendelése, az ajánlatkérőnek további választási lehetősége is van, mivel az alapelvek és a Kbt. 123. §-ban meghatározott garanciális szabályok (pl. az eljárás itt is meghirdetéssel indul) figyelembe vételével, szabadon kialakított eljárásrendet is alkalmazhat, azaz a saját maga által kialakított szabályok szerint is lefolytathatja a közbeszerzési eljárást.

3.3. Az egyes eljárási fajták

3.3.1. Nyílt eljárás⁴²

A nyílt eljárás olyan,

- **egy szakaszból álló** közbeszerzési eljárás,
- amelyben **minden érdekelt gazdasági szereplő ajánlatot tehet.**

A nyílt eljárás **ajánlati felhívással indul**, melyet **hirdetmény útján** kell közzétenni, uniós eljárásrendben az EU hivatalos lapjában, nemzeti eljárásrendben a Közbeszerzési Értesítőben.

Az eljárás egyszakaszos jellege azt jelenti, hogy az ajánlattevő – a felhívás és a dokumentáció, valamint a Kbt. előírásainak megfelelően – ajánlatával együtt benyújtja a kizáró okok és az alkalmasság igazolására vonatkozó dokumentumokat is, vagyis a kizáró okok hatálya alatt nem állás és a szerződés teljesítésére való alkalmasság vizsgálata, továbbá az ajánlat bírálata egyetlen szakaszban történik.

A nyílt eljárásban **nem lehet tárgyalni**; az ajánlatkérői és az ajánlattevői kööttség az ajánlattételi határidő lejártakor beáll, azaz az ajánlatkérő ezen időponttól kötve van a felhívásban és a dokumentációban meghatározott feltételekhez, az ajánlattevő pedig az ajánlatához.

3.3.2. Meghívásos eljárás⁴³

A meghívásos eljárás olyan,

- **két szakaszból álló** közbeszerzési eljárás, amelynek
- 1. szakaszában (**részvételi szakasz**) az ajánlatkérő a részvételre jelentkezőnek a szerződés teljesítésére való **alkalmasságáról** vagy alkalmatlanságáról dönt, ebben a szakaszban nem is lehet ajánlatot tenni,

⁴⁰ Kbt. 122. §

⁴¹ Kbt. 122. § (7) és (8) bekezdés

⁴² Kbt. 83. §

⁴³ Kbt. 84–87. §§

- 2. szakaszában (**ajánlattételi szakasz**) csak az **ajánlatkérő által alkalmasnak minősített** és ajánlattételre felhívott részvételre **jelentkezők** tehetnek ajánlatot; az ajánlatkérő e szakaszban az alkalmasságot már nem vizsgálhatja, lényegében az alkalmasnak minősített és ajánlattételre felhívott részvételre jelentkezők által benyújtott ajánlatokat bírálja el.

A meghívásos eljárás **részvételi felhívással indul**, melyet **hirdetmény útján** kell közzétenni uniós eljárásrendben az EU hivatalos lapjában, nemzeti eljárásrendben a Közbeszerzési Értesítőben.

Az eljárás **részvételi szakaszában bármely érdekelt gazdasági szereplő nyújthat be részvételi jelentkezést**.

A meghívásos eljárásban – egyezően a nyílt eljárással – **nem lehet tárgyalni**.

3.3.3. A hirdetmény közzétételével induló tárgyalásos eljárás⁴⁴

A hirdetmény közzétételével induló tárgyalásos eljárás olyan,

- **két szakaszból** álló közbeszerzési eljárás, amelynek
- 1. szakaszában (**részvételi szakasz**) az ajánlatkérő a részvételre jelentkezőnek a szerződés teljesítésére való **alkalmasságáról** vagy alkalmatlanságáról dönt, ebben a szakaszban nem is lehet ajánlatot tenni,
- 2. szakaszában (**ajánlattételi szakasz**) az **alkalmasnak minősített** és ajánlattételre felhívott részvételre **jelentkezőkkel tárgyal** a szerződés feltételeiről; az ajánlatkérő e szakaszban az alkalmasságot már nem vizsgálhatja, lényegében az alkalmasnak minősített és ajánlattételre felhívott részvételre jelentkezőkkel tárgyal a szerződés feltételeiről és a tárgyalás(ok) során véglegesített ajánlatokat bírálja el.

A hirdetmény közzétételével induló tárgyalásos eljárás **részvételi felhívással indul**, melyet **hirdetmény útján** kell közzétenni uniós eljárásrendben az EU hivatalos lapjában, nemzeti eljárásrendben a Közbeszerzési Értesítőben.

Az eljárás **részvételi szakaszában bármely érdekelt gazdasági szereplő nyújthat be részvételi jelentkezést**.

Az eljárás tárgyalásos jellege folytán az ajánlatkérői és az ajánlattevői kötöttség a tárgyalások befejezésének időpontjától áll be, azaz **az ajánlatkérő csak a tárgyalások befejezésének időpontjától van kötve a felhívásban és a dokumentációban meghatározott és a tárgyalások során esetlegesen módosított feltételekhez, az ajánlattevő pedig az ajánlatához**.

NEMZETI eljárásrendben az ajánlatkérő hirdetmény közzétételével induló tárgyalásos eljárást előfeltétel nélkül alkalmazhat.

UNIÓS eljárásrendben az ajánlatkérő hirdetmény közzétételével induló tárgyalásos eljárást **csak akkor alkalmazhat**, ha azt a Kbt. kifejezetten megengedi, például:

Az ajánlatkérő hirdetmény közzétételével induló tárgyalásos eljárást alkalmazhat, ha az adott szerződésre lefolytatott nyílt vagy meghívásos eljárás vagy versenypárbeszéd

- a Kbt. 76.§ (1) bekezdés b) vagy c) pontja alapján eredménytelen volt, azaz
 - kizárólag **érvénytelen ajánlatokat vagy részvételi jelentkezéseket nyújtottak be**;
 - **egyik ajánlattevő sem** vagy az összességében legelőnyösebb ajánlatot tevő sem **tett** – az ajánlatkérő rendelkezésére álló anyagi fedezet mértékére tekintettel – **megfelelő ajánlatot**;
- feltéve, hogy a felhívásban, a dokumentációban és az ismertetőben foglalt feltételek időközben lényegesen nem változtak meg.

⁴⁴ Kbt. 89–93. §§

3.3.4. A hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárás⁴⁵

A hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárás olyan

- **egy szakaszból álló** közbeszerzési eljárás, amelyben
- az ajánlatkérő az ajánlattételre felhívott és **alkalmasnak minősített ajánlattevőkkel tárgyal** a szerződés feltételeiről.

A hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárás **ajánlattételi felhívással indul, melyet közvetlenül kell megküldeni a felhívni kívánt ajánlatevő(k)nek.**

Az eljárás egyszakaszos jellege azt jelenti, hogy az ajánlattevő – a felhívás és a dokumentáció, valamint a Kbt. előírásainak megfelelően – ajánlatával együtt benyújtja a kizáró okok és az alkalmasság igazolására vonatkozó dokumentumokat is, vagyis a kizáró okok hatálya alatt nem állás és a szerződés teljesítésére való alkalmasság vizsgálata, valamint a tárgyalás és az ajánlat bírálata egyetlen szakaszban történik.

Az eljárás tárgyalásos jellege folytán az ajánlatkérői és az ajánlattevői kötöttség a tárgyalások befejezésének időpontjától áll be, azaz **az ajánlatkérő csak a tárgyalások befejezésének időpontjától van kötve a felhívásban és a dokumentációban meghatározott és a tárgyalások során esetlegesen módosított feltételekhez, az ajánlattevő pedig az ajánlatához.**

Az ajánlatkérő hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárást **csak akkor alkalmazhat**, ha azt a Kbt. kifejezetten megengedi.

Az **élelmiszer alapanyagok és a közétkeztetési szolgáltatás** megrendelése tárgyú közbeszerzések esetén a hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárás alkalmazása **életszerűen a 25 millió forintot el nem érő értékű megrendelések esetén** merülhet fel. A Kbt. e hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárás megindítását mindössze ahhoz a feltételhez köti, hogy **legalább három gazdasági szereplőnek kell megküldeni a felhívást, mégpedig olyan gazdasági szereplőknek, amelyek a KKV törvény⁴⁶ szerint mikro-, kis- vagy középvállalkozásnak⁴⁷ vagy költségvetési szervnek minősülnek**, és amelyek a szerződés teljesítésére való alkalmasság feltételeit az ajánlatkérő megítélése szerint feltehetőleg teljesíteni tudják. **Fontos, hogy ebben az eljárásban, annak ellenére, hogy a KKV törvény alapján nem minősül KKV-nak az olyan gazdasági társaság is meghívható, melyben az állam vagy az önkormányzat közvetlen vagy közvetett tulajdoni részesedése – tőke vagy szavazati joga alapján – külön-külön vagy együttesen meghaladja a 25%-ot.**⁴⁸

3.3.5. Versenypárbeszéd

A versenypárbeszéd alkalmazását – annak összetett volta és bonyolultsága miatt, továbbá mert az élelmiszer alapanyagok és a közétkeztetési szolgáltatás megrendelése tárgyú beszerzések esetén a beszerzés tárgya, a szerződés típusa és feltételei elvileg pontosan meghatározhatóak -, nem javasoljuk.

3.3.6. Keretmegállapodásos eljárás⁴⁹

A keretmegállapodás az **ajánlatkérő és egy vagy több ajánlattevő között létrejött olyan megállapodás**, amelynek célja, hogy rögzítse egy adott időszakban a közbeszerzésekre irányuló, egymással meghatározott módon kötendő szerződések lényeges feltételeit, különösen az ellenszolgáltatás mértékét, és ha lehetséges, az előírányzott mennyiséget.

⁴⁵ Kbt. 94–100. §§

⁴⁶ A kis- és középvállalkozásokról, fejlődésük támogatásáról szóló 2004. évi XXXIV. törvény

⁴⁷ A mikro-, kis- és középvállalkozás meghatározását lásd a 6.1 pontban található sűgóban.

⁴⁸ Kbt. 122. § (7)-(8) bekezdés

⁴⁹ Kbt. 108–110. §§

Az ajánlatkérő a közbeszerzését **két lépcsőben** (részben) valósítja meg:

- **először nyílt, meghívásos, vagy tárgyalásos** közbeszerzési eljárás lefolytatásával **keretmegállapodást** köt,
- majd a **konkrét tárgyú és mennyiségű szerződések megkötésére a keretmegállapodás alapján** kerülhet sor.

A Kbt. a keretmegállapodások négy (formáját) típusát határozza meg:

- a) **egy ajánlattevővel megkötött keretmegállapodás**, amely az annak alapján adott közbeszerzés megvalósítására irányuló **szerződés(ek) minden feltételét kötelező erővel tartalmazza (pl. az árat is)**;
- b) **egy ajánlattevővel megkötött keretmegállapodás**, amely **nem tartalmazza** az annak alapján adott közbeszerzés megvalósítására irányuló **szerződés(ek) minden feltételét vagy azokat nem kötelező erővel tartalmazza**;
- c) **több ajánlattevővel megkötött keretmegállapodás**, amely az annak alapján adott közbeszerzés megvalósítására irányuló **szerződés(ek) minden feltételét kötelező erővel tartalmazza (pl. az árat is)**;
- d) **több ajánlattevővel megkötött keretmegállapodás**, amely **nem tartalmazza** az annak alapján adott közbeszerzés megvalósítására irányuló **szerződés(ek) minden feltételét vagy azokat nem kötelező erővel tartalmazza**.

A keretmegállapodás élelmiszer alapanyagok hosszabb távra történő lebiztosításának igénye esetén minősülhet az ajánlatkérő számára alkalmazható eszköznek, ugyanis ilyenkor a **keretmegállapodás időtartama** alatt, amely **maximum 4 év lehet**, csupán a **keretmegállapodásban részes ajánlattevő(ke)t bevonva meghirdetés nélkül és rövid idő alatt megvalósíthatja az adott élelmiszer alapanyag(ok)ra és mennyiségre vonatkozó közbeszerzést**. Tekintettel azonban az élelmiszer alapanyagok árának már középtávon sem stabil és így nem tervezhető voltára, a **b) és d) pont szerinti keretmegállapodás megkötése javasolható**, amely esetekben a keretmegállapodásban **az ár nem kerül a később megkötendő szerződés vonatkozásában rögzítésre**.

Hátránya lehet a keretmegállapodásnak, hogy a keretmegállapodásban részes **ajánlattevő(k)** – a korlátozott versenyre tekintettel – **magasabb árat kínálnak, mint a piaci ár. Ennek ellensúlyozására** a Kbt. lehetőséget ad arra, hogy az **ajánlatkérő a keretmegállapodás szerinti közbeszerzés megvalósítására más, hirdetmény közzétételével induló közbeszerzési eljárást (pl. nyílt eljárást vagy meghívásos eljárást) alkalmazzon**.

4. A közbeszerzési eljárások előkészítése – Hogyan érhetjük el, hogy helyi, minőségi élelmiszer kerüljön a közétkeztetésbe?

4.1. A közbeszerzés feltételrendszerének kialakítása

Az ajánlatkérőnek az eljárás megindítását megelőzően ki kell munkálnia közbeszerzési eljárásának feltételrendszerét, azaz

- a beszerzés tárgyára és mennyiségére vonatkozó követelményeket, a beszerzés tárgyára vonatkozó minőségi és teljesítményi jellemzőket,
- a szerződés teljesítéséhez szükséges alkalmassági feltételeket, továbbá
- az értékelési, kiválasztási feltételeket.

Amíg az ajánlatkérő e feltételekről nem határoz, az eljárást nem indíthatja meg. A Kbt. előírja, hogy az ajánlatkérő köteles az eljárást megindító felhívásban (részletesen a dokumentációban) megadni a közbeszerzés tárgyát, mennyiségét és műszaki leírását (minőségi és teljesítmény jellemzőket), a teljesítésre vonatkozó szerződéses feltételeket, az ajánlatok értékelési szempontját, továbbá köteles előírni az ajánlattevő pénzügyi és gazdasági, valamint műszaki, illetőleg szakmai alkalmasságának feltételeit és igazolásuk módját.

A feltételrendszer körütekintő és mindenre kiterjedő kidolgozása a közbeszerzési eljárásban különös jelentőséggel bír. A felhívás megküldésekor az ajánlattevő útjára engedi az eljárást, ezt követően cselekvési szabadságát a törvény már nagymértékben korlátozza. A felhívás módosítása pedig az eljárás jelentős csúszásával jár; az ajánlattételi, illetve részvételi határidő lejártá pedig – a tárgyalásos eljárás kivételével – ajánlatkérői/ajánlati kötöttséget eredményez, az ajánlatkérő ettől az időponttól kezdve kötve van a felhíváshoz, az ajánlattevő pedig ajánlatához, illetve részvételi jelentkezéséhez.

A Kbt. által előírt feltételrendszert tehát nem elsősorban kötelező volta miatt kell az ajánlatkérőnek gondosan kidolgozni. A jogszabályi rendelkezések „beszerzési útmutatóként” és nem csupán elkerülhetetlen jogszabályi kötelezettségként való kezelése segítséget adhat ahhoz, hogy az ajánlatkérő a legmegfelelőbb feltételek mellett, az alkalmas ajánlattevők ajánlatai közül a legjobb ajánlat kiválasztásával kösse meg a szerződést.

Az ajánlatkérőnek a feltételrendszer kidolgozása során végig szem előtt kell tartania, hogy a beszerzés tárgyra, minőségére, mennyiségére és a szerződéses feltételekre vonatkozó pontos ajánlatkérői elvárások ismerete nélkül az ajánlattevő nem tud megfelelő ajánlatot adni.

4.2. A beszerzési igény pontos megfogalmazása

4.2.1. A beszerzés tárgya, mennyisége és műszaki leírása

TÁRGY és MENNYISÉG: Az ajánlatkérőnek az eljárást megindító **felhívásában meg kell határoznia a közbeszerzés tárgyát és mennyiségét⁵⁰, vagyis, hogy mit és mennyit kíván vásárolni.**

MŰSZAKI LEÍRÁS: Az ajánlatkérő a közbeszerzés tárgya tekintetében **megkövetelt jellemezőket** – így például a teljesítmény, funkcionális, **minőségi**, biztonsági és **környezetvédelmi követelményeket**, a minőségbiztosításra, tervezésre, a költségekre vonatkozó szabályokat – az un. közbeszerzési **műszaki leírásban köteles megfogalmazni⁵¹.**

A beszerzés tárgyával kapcsolatos **környezetgazdálkodási alapkövetelmény** lehet **például**, hogy a leszállított élelmiszerek, illetve a szolgáltatáshoz használt élelmiszerek (egy meghatározott termékcsoport – úgy mint tejtermékek, húsfélék, zöldségek – vagy adott termékekből – pl. burgonya, paradicsom, marhahús, tojás – álló lista) [X]%⁵²-át ökológiai termelésben kell előállítani, a 834/2007/EK rendeletnek megfelelően.

4.2.2. Szerződéses feltételek

A szerződés feltételeinek kidolgozása ajánlatkérői kötelezettség⁵², és egyben a beszerzéssel járó kockázatok kezelése szempontjából alapvető fontosságú is az ajánlatkérő számára.

A szerződéses feltételeket, így a **szerződés időtartamát, a teljesítési határidőt**, a nem megfelelő teljesítés **jogkövetkezményeit**, az **ellenőrzési, átvételi és fizetési feltételeket** részletesen, minden lényeges körülményre kiterjedően ismertetni kell az ajánlattevőkkel.

Az **ajánlattevőknek az ajánlatban nyilatkozniuk kell** különösen az ajánlati, ajánlattételi felhívás feltételeinek elfogadásáról, továbbá arról, hogy nyertesség esetén a szerződést megkötik és teljesítik⁵³, amely kötelezettségvállaló nyilatkozat a nyertes ajánlattevő nem szerződészerű teljesítése esetén elősegíti az ajánlatkérő követelésének érvényesíthetőségét.

⁵⁰ Kbt. 46. §

⁵¹ Kbt. 48. §

⁵² Kbt. 49. §

⁵³ Kbt. 60. § (3) bekezdés

Az ajánlatkérő a szerződéses feltételeke előírása körében **a szerződés teljesítéséhez kapcsolódóan sajátos, különösen szociális, illetve környezetvédelmi, minőségbiztosítási feltételeket határozhat meg.** Az ilyen szerződéses feltételekre utalást az eljárást megindító felhívásban fel kell tüntetni, és a feltételeket a dokumentációban foglalt szerződéstervezetnek tartalmaznia kell.⁵⁴

A Kbt. példákat is ad arra, hogy mi minősülhet **szociális feltételnek**:

- a) a szerződésnek védett foglalkoztató, védett szervezeti szerződést kötött szervezet vagy szociális foglalkoztatási engedéllyel rendelkező szervezet bevonásával történő teljesítése;
- b) álláskeresők, valamint munkanélküliek vagy fogvatartottak foglalkoztatása;
- c) gyermekgondozási segélyben, valamint gyermeknevelési támogatásban részesülő személynek az ellátás folyósítása alatt, illetve az ellátás megszűnését követően, terhességi-gyermekágyi segélyben és gyermekgondozási díjban részesülő személynek az ellátás megszűnését követően részmunkaidőben történő foglalkoztatása;
- d) az egyenlő bánásmód követelményének biztosítása érdekében teendő intézkedések előírása.⁵⁵

Étkeztetési szolgáltatás megrendelése esetén a szerződés teljesítéséhez kapcsolódó, a szerződésbe, annak záradékaként („szerződésteljesítési záradék”) belefoglalható sajátos, szociális szempontokat figyelembe vevő szerződéses feltétel lehet például:

- A szerződés teljesítése során munkanélküliek⁵⁶ foglalkoztatása is, vagy képzési programok kötelező szervezése a szerződés teljesítése céljából.
- A szerződés teljesítése során olyan kötelező intézkedések meghozatala, amelyek célja a nők és férfiak közötti egyenlőség és az etnikai, faji sokféleség elősegítése, valamint az egyenlő hozzáférés biztosítása a fogyatékkal élők számára.⁵⁷

Fontos feltétel azonban, hogy olyan feltételt nem lehet sajátos szerződéses feltételként előírni, ami

- a közbeszerzés tárgyával kapcsolatos műszaki leírásban meghatározásra került,
- az ajánlattevő szerződés teljesítéséhez szükséges pénzügyi és gazdasági, valamint műszaki vagy szakmai alkalmassága vizsgálatának körébe előírásra került, továbbá
- értékelési szempontként előírásra került.⁵⁸

A sajátos szerződéses feltételeknek a szerződés teljesítéséhez a megpályáztatott áruk előállításához, szolgáltatások nyújtásához vagy beruházások végrehajtásához szükséges feladatokhoz kell kapcsolódnuk.

Nem kapcsolódik például a szerződés teljesítéséhez az a feltétel, amely

- a vállalkozó számára előírja, hogy egyéb szerződés keretében fogyatékos munkavállalókat meghatározott arányban foglalkoztasson, vagy egyéb szerződésekre vonatkozóan korlátozza a vállalkozó cselekvési lehetőségeit;
- a vállalkozó számára előírja, hogy pl. egy fogyatékkal élők számára készülő központ megépítését pénzügyileg támogassa.⁵⁹

Feltétel továbbá, hogy a sajátos feltételek alkalmazása nem eredményezheti az ajánlattevők indokolatlan és hátrányos vagy előnyös megkülönböztetését. A szerződéses feltételek nem okozhatnak például indokolatlan hátrányt a más tagállambeli potenciális vállalkozók számára (nemzeti elbánás elve⁶⁰), vagy vezethetnek a

⁵⁴ Kbt. 125. § (1) bekezdés

⁵⁵ Kbt. 125. § (3) bekezdés

⁵⁶ Vonatkozó hatályos jogszabály szerint alkalmazva

⁵⁷ Útmutató a szociális szempontok figyelembevételéhez a közbeszerzések során, Európai Bizottság, 2010 (A dokumentum a SEC(2010) 1258 végleges változata alapján készült), 45. oldal

⁵⁸ Kbt. 125. § (2) bekezdés

⁵⁹ Útmutató a szociális szempontok figyelembevételéhez a közbeszerzések során, Európai Bizottság, 2010 (A dokumentum a SEC(2010) 1258 végleges változata alapján készült), 43. oldal

⁶⁰ A nemzeti elbánás elve szerint „Az Európai Unióban letelepedett gazdasági szereplők és a közösségi áruk számára nemzeti elbánást kell nyújtani a közbeszerzési eljárásban”. (Kbt. 2. § (5) bekezdés).

potenciális ajánlattevők közötti egyenlőtlen bánásmódhoz. Ugyanilyen fontos azonban, hogy a szerződéses feltételek általánosságban összhangban legyenek az uniós joggal, ezen belül az EU szociális jogával.⁶¹

Kérdés, hogy konkrétan milyen tartalmú feltétel szerződésbe foglalása fogadható el a nemzeti elbánás elvével összeegyeztethetőnek és így jogszerűnek.

Egy 2012. nyarán lefolytatott közbeszerzési eljárásban például alkalmazásra került és így látszólag jogszerű az alábbi feltétel:

„Ajánlatkérő a nyersanyag-felhasználás tekintetében előírja, hogy a nyertes ajánlattevőnek a nyersanyag tekintetében a szerződés teljesítése során **az éves nyersanyag felhasználás mennyiségének legalább 60%-át Magyarországot származási helyként feltüntető termékből, ezen belül a nyersanyag felhasználás legalább 10%-át a kistermelői élelmiszer-termelés, -előállítás és értékesítés feltételeiről szóló, 52/2010. (IV. 30.) FVM rendelet 1.§ (1) bekezdés a) pontja szerinti kistermelő által megtermelt, illetve előállított, a rendelet 1. sz. melléklet A/ része szerinti alaptermékekből kell teljesítenie. Ezen előírás teljesülését Ajánlatkérő ellenőrizni jogosult.**”

Azonban e feltételnek az adott közbeszerzési eljárásban és szerződésben történő alkalmazása még nem jelenti egyértelműen a feltétel jogszerűségét; az adott konkrét feltétel jogszabályokkal történő összhangját a potenciális ajánlattevők, vagy pl. a Közbeszerzési Hatóság elnökének kérelme, kezdeményezése alapján induló jogorvoslati eljárásban a Közbeszerzési Döntőbizottság jogosult megállapítani.

4.3. A szerződés teljesítéséhez ténylegesen szükséges alkalmassági követelmények előírása

A közbeszerzéssel létrejövő szerződés szerződészerű teljesítése akkor biztosított, ha a szerződés megkötése olyan ajánlattevővel történik, aki alkalmas a szerződés teljesítésére. A jogalkotó – az ajánlattevők alkalmasságának hatékony vizsgálata érdekében – célszerűnek látta ajánlatkérői kötelezettségként előírni az ajánlattevő szerződés teljesítésére való alkalmasságának vizsgálatát megadva a vizsgálható, illetve vizsgálandó alkalmassági minimumkövetelményeket és kizáró okokat.

A közbeszerzési eljárásban csak olyan gazdasági szereplő tehet ajánlatot, amely megfelel az ajánlatkérő által támasztott minimális követelményeknek („alkalmassági követelmények”).⁶²

Az ajánlatkérő által előírt alkalmassági követelmény vonatkozhat:

- a) **szakmai tapasztalatra** és képzettségre (például **referencia** megléte, rendelkezésre álló szakember képzettsége)
- b) **műszaki és technikai feltételekre** (például a teljesítéshez rendelkezésre álló eszközök, berendezések, valamint műszaki felszereltség),
- c) **minőségbiztosítási** vagy környezetgazdálkodási szabványokra (étkeztetési szolgáltatások esetén például az étkeztetési szolgáltatásokra vonatkozó környezetgazdálkodási rendszer /űgymint EMAS, ISO 14001 vagy ezekkel egyenértékű rendszer megléte/ ha az ajánlatkérő ezt fontosnak tartja),
- d) **gazdasági és pénzügyi helyzetre** (például az éves beszámoló valamely pénzügyi adatára vonatkozó követelmény, az előző legfeljebb 3 évre vonatkozó árbevétel követelmény).

Az ajánlatkérő köteles az eljárásban legalább egy az a)-c) pontok (műszaki, illetve szakmai alkalmasság), valamint legalább egy a d) pont (pénzügyi és gazdasági alkalmasság) szerinti körülményre vonatkozó alkalmassági követelményt előírni.

Kormányrendeletben⁶³ került részletesen meghatározásra, hogy az ajánlatkérő az alkalmasság **ellenőrzésére** milyen **igazolások**at kérhet, illetve köteles elfogadni.

⁶¹ Útmutató a szociális szempontok figyelembevételéhez a közbeszerzések során, Európai Bizottság, 2010 (A dokumentum a SEC(2010) 1258 végleges változata alapján készült), 44. oldal

⁶² Kbt. 55. § (1) bekezdés

⁶³ 310/2011. (XII. 23.) Korm. rendelet a közbeszerzési eljárásokban az alkalmasság és a kizáró okok igazolásának, valamint a közbeszerzési műszaki leírás meghatározásának módjáról

Az alkalmassági követelményeket és az azoknak való megfelelés igazolására benyújtandó dokumentumokat az eljárást megindító felhívásban pontosan meg kell jelölni.

Ennek során meg kell határozni, hogy mely körülmények megléte, illetve hiánya vagy azok milyen mértékű fogyatékosága zárja ki, hogy az ajánlatkérő az ajánlattevőt vagy részvételre jelentkezőt alkalmasnak minősítse a szerződés teljesítésére.⁶⁴

Nem kellő pontossággal megfogalmazott és így nem jogszerű az a feltétel, hogy „nem alkalmas az ajánlattevő, ha nem tud felmutatni *megfelelő* referenciát”.

Egy 70 millió forint becsült értékű szerződés esetén, megfelel viszont e törvényi előírásnak az az alkalmassági feltétel, mely szerint „Műszaki, illetve szakmai alkalmasságot kizáró tényező, ha ajánlattevő az eljárást megindító felhívás feladásától visszafelé számított három évben nem rendelkezik *a közbeszerzés tárgyával azonos területen (közétkéztetési szolgáltatás) összesen legalább nettó 70 millió forint értékű referenciával*”.

Az ajánlatkérőnek az alkalmassági követelmények meghatározását

- a **közbeszerzés tárgyára kell korlátoznia**, és
- azokat – a közbeszerzés becsült értékére is tekintettel – legfeljebb a szerződés teljesítéséhez ténylegesen szükséges feltételek mértékéig lehet előírni.⁶⁵

Az élelmiszer alapanyag beszerzés tárgyú közbeszerzési eljárásban például nem jogszerű az a feltétel, hogy „nem alkalmas az ajánlattevő, ha nem rendelkezik dietetikus szakemberrel”.

Egy 80 millió forint becsült értékű közétkéztetési szolgáltatás megrendelése esetén jogszerűtlen az a feltétel, hogy „Műszaki, illetve szakmai alkalmasságot kizáró tényező, ha ajánlattevő az eljárást megindító felhívás feladásától visszafelé számított három évben nem rendelkezik a közbeszerzés tárgyával azonos területen (közétkéztetési szolgáltatás) évente legalább nettó 120 millió forint értékű referenciával”.

4.4. Zöld közbeszerzési szempontok, avagy preferenciák értékelési szempontrendszerbe történő beépítése

Az ajánlatkérő az eljárást megindító felhívásban köteles meghatározni az ajánlatok értékelési szempontját, amely a következő lehet:

- legalacsonyabb összegű ellenszolgáltatás vagy
- az **össességében legelőnyösebb ajánlat** kiválasztása.⁶⁶

A legalacsonyabb összegű ellenszolgáltatás értékelési szempontot leginkább olyan beszerzések esetén érdemes meghatározni, amikor az ajánlatkérő olyan árut vagy szolgáltatást kíván beszerezni, amely egyértelműen leírható, vagy amellyel kapcsolatosan az ajánlatkérő csak érvénytelenségi elemeket kíván vizsgálni és nincsenek az értékelés körébe bevonni kívánt elvárásai.

Az összességében legelőnyösebb ajánlat értékelési szempont választása esetén különös figyelmet kell arra fordítani, hogy az ajánlatkérő valóban olyan rész- és alszempontokat határozzon meg és azokat olyan súllyal vegye figyelembe, hogy valóban azt az értéket jelenítsék meg, amit be kíván szerezni. Az ajánlatkérőnek az eljárást megindító felhívásában megadott rész- és alszempontok, súlyszámok, valamint értékelési módszer alkalmazásával kell döntését meghoznia, még akkor is, ha az ajánlatok értékelése során nyilvánvalóvá válik, hogy szempontrendszerének alkalmazása nem a ténylegesen legelőnyösebb ajánlat nyertességét eredményezi.

⁶⁴ Kbt. 55. § (2) bekezdés

⁶⁵ Kbt. 55. § (3) bekezdés

⁶⁶ Kbt. 71.§ (1)-(2) bekezdés

Ha az ajánlatkérő az összességében legelőnyösebb ajánlatot kívánja kiválasztani, köteles meghatározni

- a) az összességében legelőnyösebb ajánlat **megítélésére szolgáló részszempontokat**;
- b) részszempontonként az **azok súlyát meghatározó** – a részszempont tényleges jelentőségével arányban álló – **szorzószámokat („súlyszám”)**;
- c) az ajánlatok részszempontok szerinti tartalmi elemeinek értékelése során adható **pontszám alsó és felső határát**, amely minden részszempont esetében azonos;
- d) azt az **értékelési módszert** (módszereket), amellyel megadja az adott részszempontokra vonatkozó ajánlat – c) pont szerinti ponthatárok közötti – pontszámát.⁶⁷

Az összességében legelőnyösebb ajánlat értékelési szempont esetén meghatározandó értékelési részszempontokkal kapcsolatos előírás, hogy

- a) a részszempontok körében nem értékelhető az ajánlattevő szerződés teljesítéséhez szükséges alkalmassága, amit ajánlatkérő az alkalmassági kritériumok között meghatározott (lásd 4.3. pont);
- b) a részszempontok között mindig meg kell adni az ellenszolgáltatás mértékének részszempontját, azaz az ajánlati árat;
- c) a részszempontoknak **menyiségi vagy szakmai szempontok alapján értékelhető** tényezőknél kell alapulniuk, a **közbeszerzés tárgyával, a szerződés lényeges feltételeivel kell kapcsolatban állniuk** (az ellenszolgáltatáson kívül például részszempont lehet: a minőség, műszaki érték, esztétikai és funkcionális tulajdonságok, környezetvédelmi és fenntarthatósági tulajdonságok, működési költségek, gazdaságosság, költséghatékonyság, műszaki segítségnyújtás, pótalkatrészek biztosítása, készletbiztonság); a **részszempontok körében értékelhető a munkanélküli vagy tartósan munkanélküli rétegek foglalkoztatásának a közbeszerzés során megajánlott mértéke**;
- d) a részszempontok nem eredményezhetik ugyanazon ajánlati tartalmi elem többszöri értékelését.⁶⁸

A legalacsonyabb összegű ellenszolgáltatás értékelési szempont esetén értelemszerűen a legalacsonyabb árú ajánlat az eljárás nyertese.

Ha az ajánlatkérő az összességében legelőnyösebb ajánlatot kívánja kiválasztani, akkor az ajánlatok **értékelése** a következők szerint történik:

Az ajánlatkérő az ajánlatoknak az értékelési részszempontok szerinti tartalmi elemeit az eljárást megindító **felhívásban meghatározott ponthatárok között értékeli a felhívásban meghatározott értékelési módszerrel**, majd az egyes tartalmi elemekre adott értékelési pontszámot megszorozza a súlyszámmal, ezt követően a szorzatokat ajánlatonként összeadja. **Az az ajánlat az összességében legelőnyösebb, amelynek az összpontszáma a legnagyobb.**⁶⁹

A Közbeszerzési Hatóság az ajánlatok értékelése tárgyában útmutatót tett közzé, melynek áttanulmányozása hasznos segítséget nyújthat az ajánlatok értékelési szempontrendszerének kialakításában.⁷⁰

Példa környezeti értékelési részszempontok alkalmazására:

A közbeszerzési eljárás TÁRGYÁNAK címe: Közétkeztetési szolgáltatás nyújtása környezetvédelmi szempontból kedvező ételmiszer beszerzés és ételszállítás előnyben részesítésével

Értékelési részszempontok, súlyszámok és módszerek:

FIGYELEM: csak olyan értékelési részszempont írható elő, ami kapcsolódik a közbeszerzés tárgyához!

⁶⁷ Kbt. 71.§ (3) bekezdés

⁶⁸ Kbt. 71.§ (4) bekezdés

⁶⁹ Kbt. 72. § (1) bekezdés

⁷⁰ Dr. Gelléri Péter, Dr. Várday György, Csáki Csaba: Döntéstechnológiai útmutató (WINSDOM R&C Rt.) (elérhetőség: www.kozbeszerzes.hu, Jogalkalmazást elősegítő anyagok, Segédletek)

Részszerpont	Súlyszám (a rész-, alszerpont súlyát meghatározó szorzószám)
1. részszerpont: Ajánlati ár (nettó Ft)	40
2. részszerpont: Környezetvédelmi szempontból kedvező termelési eljárások alkalmazása	30
2.1. alszerpont: Az ökológiai ⁷¹ termelésből származó termékek hányada (%)	20
2.2. alszerpont: integrált termelés ⁷² vagy egy ezzel egyenértékű rendszerből származó termékek hányada (%)	10
3. részszerpont: A) VERZIO: A teljesítés során az áru (élelmiszer alapanyag, készétel) szállítás során kibocsátott CO ₂ mennyisége ⁷³ (kevesebb üvegházhatás terheléssel a teljes élelmiszerlánc során) (a kisebb mennyiségű CO ₂ kibocsátás előnyösebb) B) VERZIO: A teljesítés során az áru (élelmiszer alapanyag; pl. zöldség-gyümölcs, sertés, baromfi, szarvasmarha hús, tej, tejtermék, lekvár, savanyúság, liszt, méz, zöldség gyümölcslevek; készétel) származási/ feldolgozási helye és a felhasználási hely közötti szállítás távolsága (km*) ⁷⁴	20
4. részszerpont ⁷⁵ : Az étlap összeállításánál, zöldség-gyümölcs esetében a szezonális termékek felhasználásának mértéke (%) (a nagyobb százalékos érték vállalása kedvezőbb) E részszerpont előírása esetén az ajánlatkérőnek a dokumentációban szézonális naptárt kell rendelkezésre bocsátania!	10
* A közbeszerzési kiírásban megadott kalkulátor (pl. google maps) útvonaltervezője alapján számítva. Külföldi származási helyű termék esetén az útvonalat az adott ország fővárosa és a közbeszerzés helye között kell számolni.	
Az ajánlatok részszerpontok szerinti tartalmi elemeinek értékelése során adható pontszám alsó és felső határa: 1 és 100 között, ami azt jelenti, hogy az adott rész- illetve alszerpontra adott ajánlatra kiosztható pontszám minimuma 1 pont, maximuma 100 pont.	
Értékelés módszere:	
– Értékelés az 1. részszerpontra vonatkozóan: a legalacsonyabb árat tartalmazó ajánlat a maximális pontot kapja, a többi ajánlat a fordított arányosítás módszerével kap pontot.	
– Értékelés a 2. részszerpont alszerpontjaira vonatkozóan: a legmagasabb hányadot tartalmazó ajánlat a maximális pontot kapja, a többi ajánlat az egyenes arányosítás módszerével kap pontot.	
– Értékelés a 3. részszerpontra vonatkozóan: A) VERZIO: a legalacsonyabb km/CO ₂ kibocsátás értéket tartalmazó ajánlat a maximális pontot kapja, a többi ajánlat a fordított arányosítás módszerével kap pontot. B) VERZIO: az ajánlatkérő abszolút értékelési módszert alkalmaz, az ajánlati elemekre hasznossági függvény alkalmazásával az alábbiak szerint ad pontot:	
A teljesítés során az áru (élelmiszer alapanyag; pl. zöldség-gyümölcs, sertés, baromfi, szarvasmarha hús, tej, tejtermék, lekvár, savanyúság, liszt, méz, zöldség gyümölcslevek; készétel) származási/ feldolgozási helye és a felhasználási hely közötti szállítás légvonalban számított (km)	Pontérték
1000 km vagy annál nagyobb távolságról	1 pont
999 km – 900 km közötti távolságról	10 pont
899 km – 800 km közötti távolságról	20 pont
799 km – 700 km közötti távolságról	30 pont
699 km – 600 km közötti távolságról	40 pont
599 km – 500 km közötti távolságról	50 pont
499 km – 400 km közötti távolságról	60 pont
399 km – 300 km közötti távolságról	70 pont
299 km – 200 km közötti távolságról	80 pont
199 km – 100 km közötti távolságról	90 pont
99 km vagy 99 km-en belüli távolságról	100 pont
– Értékelés a 4. részszerpontra vonatkozóan az ajánlatkérő abszolút értékelési módszert alkalmaz, az ajánlati elemekre hasznossági függvény alkalmazásával az alábbiak szerint ad pontot:	

⁷¹ A mezőgazdasági termékek ökológiai termeléséről, valamint a mezőgazdasági termékeken és élelmiszereken erre utaló jelölésekről szóló, 1991. június 24-i 2092/91/EGK tanácsi rendelet (HL L 198., 1991.7.22.)

⁷² 46/2012. (V. 8.) VM rendelet (8. melléklet)

⁷³ a www.ecotransit.org honlapon (az Európai Bizottság Fenntartható Európa kampányának hivatalos partnere) található CO₂ emisszió kalkulátor használatával számítva

⁷⁴ Ennél a számítási módszernél a szállítás energiafelhasználásának általában vett csökkentését részesítjük előnyben, tekintettel arra, hogy minden ismert szállításra használt energiahordozónak vannak környezetileg vitatható hatásai. (intenzív energianövény-termesztésből származó "bio"-üzemanyag, elektromos jármű (Hőerőművek, atomerőművek termelik az elektromosságot). Ezért itt nem teszünk különbséget a szállítójármű típusát tekintve, hanem a km-t vesszük alapul.

⁷⁵ E 4) részszerpont a csak élelmiszer és főzési alapanyag megrendelésére vonatkozó közbeszerzési eljárás esetén nem alkalmazható, értelemszerűen akkor írható elő, ha a közbeszerzés ételkészítési szolgáltatás megrendelését is tartalmazza.

Havonként** az étlap összeállítása során, zöldség-gyümölcs esetében a szezonális termékek felhasználásának mértéke (%)	Pontérték
0% és 1%	1 pont
2%	2 pont
3%	3 pont
...	...
98%	98 pont
99%	99 pont
100%	100 pont

** Valamennyi hónapra vonatkozóan külön-külön táblázatban be kell nyújtani az ajánlatot.

Az ajánlat pontszáma: a benyújtott 12 db (havi) táblázatban megajánlott százalékos értékek alapján kapott 12 pontszám számtani átlaga.

5. Ajánlatkérőknek: Fontos eljárás-technikai tudnivalók a közbeszerzési eljárások előkészítésével és lefolytatásával kapcsolatban

5.1. A közbeszerzési eljárások előkészítésébe és lefolytatásába kötelezően bevonandó szakértelem

A Kbt. előírja, hogy a közbeszerzési eljárás előkészítése, a felhívás és a dokumentáció elkészítése, az ajánlatok értékelése során és az eljárás más szakaszában - azaz a teljes eljárás során - az ajánlatkérő nevében eljáró, illetőleg az eljárásba bevont személyeknek és szervezeteknek megfelelő

- a közbeszerzés tárgya szerinti,
- közbeszerzési,
- jogi, és
- pénzügyi

szakértelemmel kell rendelkezni.⁷⁶

Az ajánlatkérő legalább **háromtagú bírálóbizottságot** köteles létrehozni az ajánlatok elbírálására. A közbeszerzés **tárgya szerinti, közbeszerzési, jogi és pénzügyi szakértelmet** a bírálóbizottságban is biztosítani kell.

A bírálóbizottság ajánlatok elbírálásában való **szerepe** az esetleges Kbt. 67-70.§-ok szerinti hiánypótlással, felvilágosítással vagy indokolással véglegesített ajánlatokra terjed ki. **Feladata** annak megállapítása, hogy mely ajánlatok érvénytelenek, illetőleg van-e olyan ajánlattevő, akit az eljárásból ki kell zárni, továbbá az érvényes ajánlatoknak az ajánlati felhívásban meghatározott bírálati szempont szerinti értékelése. Feladata, hogy írásbeli szakvéleményt és döntési javaslatot készítsen az ajánlatkérő nevében a közbeszerzési eljárást lezáró döntést meghozó személy vagy testület részére. **A bizottság szakvéleménye tehát nem kötelezi az ajánlatkérő nevében döntésre jogosultat**, azaz a nyertes ajánlattevőt kiválasztó és az eljárást lezáró határozatot hozó személyt vagy testületet. A bírálóbizottsági munkáról jegyzőkönyvet kell készíteni, amelynek részét képezik a tagok indokolással ellátott bírálati lapjai.⁷⁷

5.2. A közbeszerzési eljárások ütemezése

A Kbt. kötelezően betartandó határidőket fogalmaz meg az ajánlattételi, illetve részvételi határidővel, az ajánlatok, részvételi jelentkezések elbírálásával, a szerződéskötés megkötésére vonatkozó határidővel kapcsolatban, továbbá egyes eljárási cselekmények elvégzésére (pl. jegyzőkönyvek és az ajánlatok elbírálásának befejezésekor készített összegezés megküldésére) maximális határidőt ad.

⁷⁶ Kbt. 22.§ (3) bekezdés

⁷⁷ Kbt. 22. § (4) bekezdés

5.2.1. Az ajánlattételi, illetve részvételi határidő minimális időtartama

5.2.1.1. Az ajánlattételi és a részvételi határidőre vonatkozó általános szabály

Az ajánlattételi, illetve részvételi határidő minimális időtartamának meghatározása során az ajánlatkérő az ajánlattételi és részvételi határidőt az egyes eljárási fajtákra vonatkozóan előírt minimális határidőket figyelembe véve minden esetben úgy köteles meghatározni, hogy elegendő idő álljon rendelkezésre az ajánlat, illetve a részvételi jelentkezés összeállításához és benyújtásához. Ugyanezen szabály alkalmazandó azokra az esetekre is, amikor minimális határidőt Kbt. nem ír elő, például tárgyalásos eljárás esetére is.⁷⁸

5.2.1.2. Ajánlattételi határidő nyílt eljárás (lásd 3.3.1. pont) esetén

Nyílt eljárás esetén az ajánlatkérő nem határozhatja meg az ajánlattételi határidőt az ajánlati felhívást tartalmazó hirdetmény feladásának napjától számított 45 nappal rövidebb időtartamban.⁷⁹

Ugyanakkor meghatározott feltételek fennállása esetén rövidebb ajánlattételi határidő is előírható; e rövidítési lehetőségeket a Kbt. előzetes összesített tájékoztató feladásához és egyben sürgősség fennállásához, továbbá a dokumentációt térítésmentesen és teljes terjedelemben közvetlenül elektronikus úton az ajánlattevők számára hozzáférhetővé tételéhez kapcsolja.⁸⁰

A **nemzeti eljárásrendben** (Kbt. Harmadik Része) szerint indított eljárásban **az ajánlatkérő az ajánlattételi határidőt nem határozhatja meg** az eljárást megindító felhívást tartalmazó hirdetmény feladásának számított **20 nappal rövidebb időtartamban**.

5.2.1.3. Részvételi és ajánlattételi határidő meghívásos eljárás (lásd 3.3.2. pont) esetén

A meghívásos eljárásban a részvételi határidőt az ajánlatkérő nem határozhatja meg a részvételi felhívást tartalmazó hirdetmény feladásának napjától számított 30 nappal rövidebb időtartamban.⁸¹

Kivételesen indokolt és sürgős esetben az ajánlatkérő 30 nappal rövidebb részvételi határidőt is meghatározhat, amely azonban **nem lehet rövidebb a részvételi felhívást tartalmazó hirdetmény feladásának napjától számított 10 nappal** (gyorsított eljárás). A sürgősség oka eredhet az ajánlatkérő mulasztásából is. A gyorsított eljárás alkalmazásának indokát az eljárást megindító hirdetményben meg kell adni.⁸²

A meghívásos eljárás ajánlattételi szakaszában az ajánlattételi határidőt az ajánlatkérő nem határozhatja meg az ajánlattételi felhívás megküldésének napjától számított 40 nappal rövidebb időtartamban. Meghatározott feltételek fennállása esetén rövidebb ajánlattételi határidő is előírható; e rövidítési lehetőségeket a Kbt. előzetes összesített tájékoztató feladásához és egyben sürgősség fennállásához, továbbá a dokumentációt térítésmentesen és teljes terjedelemben közvetlenül elektronikus úton az ajánlattevők számára hozzáférhetővé tételéhez kapcsolja.⁸³

A nemzeti eljárásrendben (Kbt. Harmadik Része) szerint indított meghívásos eljárás

- részvételi szakaszában annyi részvételi határidőt kell biztosítani, amely alatt megfelelően lehet részvételre jelentkezni⁸⁴;
- az ajánlattételi szakaszban pedig az **ajánlattételi határidő legrövidebb időtartama** az eljárást megindító felhívást tartalmazó **hirdetmény feladásának időpontjától számított 20 nap**⁸⁵, kivéve a **gyorsított eljárást**, amely esetén az ajánlattételi határidő **legrövidebb időtartama 10 nap**⁸⁶.

5.2.1.4. Részvételi és ajánlattételi határidő hirdetmény közzétételével induló tárgyalásos eljárás (lásd 3.3.3. pont) esetén

Hirdetmény közzétételével induló tárgyalásos eljárás részvételi szakaszára vonatkozóan ugyanazon határidők alkalmazandóak, mint az előző pontban leírt meghívásos eljárás esetén.

⁷⁸ Kbt. 41. § (1) bekezdés

⁷⁹ Kbt. 83. § (4) bekezdés

⁸⁰ Kbt. 83. § (5)-(6) bekezdés

⁸¹ Kbt. 85. § (1) bekezdés

⁸² Kbt. 85. § (2) bekezdés

⁸³ Kbt. 88. § (1)-(3) bekezdés

⁸⁴ Kbt. 122. § (3) bekezdés

⁸⁵ Kbt. 122. § (3) bekezdés

⁸⁶ Kbt. 88. § (4) bekezdés

A tárgyalásos eljárás ajánlattételi szakaszára vonatkozóan a Kbt. minimális ajánlattételi határidőt nem fogalmaz meg, de alkalmazandó az általános szabály, miszerint e határidőt az ajánlatkérő úgy köteles meghatározni, hogy elegendő idő álljon rendelkezésre az ajánlat, illetve a részvételi jelentkezés összeállításához és benyújtásához.

5.2.1.5. Ajánlattételi határidő hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárás (lásd 3.3.4. pont) esetén

A hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárás esetén a Kbt. minimális ajánlattételi határidőt nem fogalmaz meg, de alkalmazandó az általános szabály, miszerint e határidőt az ajánlatkérő úgy köteles meghatározni, hogy elegendő idő álljon rendelkezésre az ajánlat, illetve a részvételi jelentkezés összeállításához és benyújtásához.⁸⁷

Az elegendő idő megítélése során figyelemmel kell lennie a szerződés tárgyára, a benyújtandó ajánlat összetettségére, valamint az ajánlattevők, részvételre jelentkezők által benyújtandó dokumentumok körére.⁸⁸

5.2.2. Az eljárás elbírálásának határideje

Az ajánlatkérő az ajánlatokat a lehető legrövidebb időn belül köteles elbírálni, az elbírálást olyan időtartam alatt kell elvégeznie, hogy az ajánlattevőknek az eljárást lezáró döntésről való értesítésére az ajánlati kööttség fennállása alatt sor kerüljön.⁸⁹

Az ajánlattevő az ajánlatához (ajánlati kööttség) az ajánlattételi határidő lejártától kötve van. Az **ajánlati kööttség időtartamát** az ajánlatkérő az ajánlati felhívásban nem határozhatja meg annak kezdetétől számított *30 nappal*, valamint, ha a közbeszerzési eljárást külön jogszabályban előírt folyamatba épített ellenőrzés mellett folytatják le *60 nappal* hosszabb időtartamban.

Tárgyalásos eljárásban az ajánlati kööttség annyiban módosul, hogy az ajánlattevő a tárgyalások befejezésének időpontjától van kötve az ajánlatához.

Az ajánlatkérő indokolt esetben az ajánlati kööttség lejártának időpontját megelőzően felkérheti az ajánlattevőket ajánlataiknak meghatározott időpontig történő további fenntartására, **az ajánlati kööttség kiterjesztése azonban nem haladhatja meg az ajánlati kööttség lejártának eredeti időpontjától számított 60 napot**. Ha az ajánlattevő az ajánlatkérő által megadott határidőben nem nyilatkozik, úgy kell tekinteni, hogy ajánlatát az ajánlatkérő által megjelölt időpontig fenntartja. Amennyiben valamelyik ajánlattevő ajánlatát nem tartja fenn, az ajánlati kööttség lejártának eredeti időpontját követően az eljárás további részében az értékelés során ajánlatát figyelmen kívül kell hagyni.⁹⁰

5.2.3. Tájékoztatás az eljárás eredményéről

Az ajánlatkérőnek az eljárást lezáró döntésről **írásban**, jogszabály szerinti összegezés⁹¹ kitöltésével és valamennyi ajánlattevő részére a döntést követően a lehető leghamarabb, **de legkésőbb 3 munkanapon** belül történő megküldésével tájékoztatást kell adni.⁹²

5.2.3. Szerződési moratórium, a szerződés megkötésének határideje

Az ajánlatok elbírálásáról szóló összegezésnek az ajánlattevők részére történő megküldése napjától a nyertes ajánlattevő (és ha a második legkedvezőbb ajánlatot tett ajánlattevőt az ajánlatkérő az összegezésben megjelölte) ajánlati kööttsége további *30 nappal*, építési beruházás esetén további *60 nappal* meghosszabbodik.

Az ajánlatkérő a szerződést nem kötheti meg az írásbeli összegezés megküldése napját követő 10 napos időtartam lejártáig („szerződés-kötési moratórium”), azonban a szerződést köteles megkötni a szerződést az ajánlati kööttség időtartama alatt.⁹³

⁸⁷ Kbt. 44. § (1) bekezdés

⁸⁸ Kbt. 44. § (1) bekezdés

⁸⁹ Kbt. 65. § (1) bekezdés

⁹⁰ Kbt. 65. § (2) bekezdés

⁹¹ 92/2011. (XII. 30.) NFM rendelet a közbeszerzési és tervpályázati hirdetmények feladásának, ellenőrzésének és közzétételének szabályairól, a hirdetmények mintáiról és egyes tartalmi elemeiről, valamint az éves statisztikai összegezésről, 9. és 10. melléklet

⁹² Kbt. 77. § (1) és (2) bekezdés

⁹³ Kbt. 124. § (5) és (6) bekezdés

5.3. Ajánlati biztosíték⁹⁴

Az ajánlatkérő az eljárásban való részvételt ajánlati biztosíték adásához kötheti. Az ajánlati biztosíték célja, hogy az ajánlattevőket visszatartsa az ajánlati kööttség megsértésétől (az ajánlat visszavonása) és a nyertes ajánlattevőt a szerződés kötéstől történő visszalépéstől.

Ajánlati biztosíték kikötése az ajánlatkérő részére csupán lehetőség, nem kötelezettség.

Az ajánlati biztosíték oly módon kívánja biztosítani az ajánlattevők visszatartását az ajánlati kööttség megsértésétől, illetve a nyertes ajánlattevőt az esetleges visszalépéstől, hogy a kikötött ajánlati biztosíték az ajánlatkérőt illeti meg, ha az ajánlattevő az ajánlati kööttségének ideje alatt

- ajánlatát visszavonja, vagy
- a szerződés megkötése az érdekkörében felmerült okból hiúsul meg.

Az ajánlattevőnek az ajánlati biztosítékot a felhívásban megjelölt mértékben (összegeben) az ajánlata benyújtásával egyidejűleg vagy az ajánlatkérő által az ajánlati vagy ajánlattételi felhívásban meghatározott időpontig kell az ajánlatkérő rendelkezésére bocsátania. Az ajánlattevőnek igazolnia kell, hogy a biztosítékot az ajánlatkérő rendelkezésére bocsátotta.

A **biztosíték** az ajánlattevő választása szerint teljesíthető:

- az **előírt pénzüsszegnek** az ajánlatkérő fizetési számlájára történő **befizetésével**,
- **bankgarancia** biztosításával, vagy
- biztosítási szerződés alapján kiállított – **készfizető kezességvállalást** tartalmazó – kötelezvényvel.

A befizetés helyét, az ajánlatkérő fizetési számlaszámát,

továbbá a befizetés igazolásának módját az ajánlati vagy ajánlattételi felhívásban meg kell határozni.

Az ajánlati biztosíték formáját az ajánlatkérő nem írhatja elő, így nem határozhatja meg, hogy azt csak bankgarancia biztosításával lehet rendelkezésre bocsátani, az ajánlati biztosíték az ajánlattevő választása szerint teljesíthető.

Az ajánlati biztosíték mértékét az ajánlatkérőnek az ajánlatnak az ajánlati kööttség ideje alatti visszavonása vagy a szerződés kötésnek az ajánlattevő érdekkörében felmerült okból történő meghiúsulása miatt az ajánlatkérőnél előreláthatólag felmerülő költségek mértékére tekintettel kell megállapítani.

A biztosítékot az ajánlatkérő köteles visszafizetni az ajánlati kööttséget meg nem sértő *ajánlattevők* részére az ajánlati, ajánlattételi felhívás visszavonását, ajánlatának érvénytelenné nyilvánítását, illetőleg az eljárás eredményéről az ajánlattevőknek megküldött értesítést követő *10 napon* belül, a *nyertes ajánlattevő* (illetve, ha az összegezésben megjelölte, a második legkedvezőbb ajánlatot tevő) részére a *szerződés kötést követő 10 napon* belül.

Fontos, hogy az ajánlati biztosíték kikötése az ajánlatkérő részére is jelent kötelezettséget: ha az eljárás eredményéről az ajánlati kööttség ideje alatt nem tájékoztatja az ajánlattevőket, illetve, ha a szerződést nem köti meg a *nyertes ajánlattevő*vel, a pénzben teljesített biztosíték kétszeres összegének (ha a biztosíték nem pénzben került megfizetésre, akkor a biztosíték mértékének megfelelő összeg) *10 napon* belüli megfizetésére köteles az ajánlattevők részére.

Érdemes mérlegelni az ajánlatkérőnek, hogy a biztosíték ill. annak mértéke hogyan szolgálja az ellátás biztonságát, illetve esetleg kizárja-e a helyi vagy kis- és középvállalkozásokat az eljárásból.

⁹⁴ Kbt. 59. §

6. Mit kell tudni egy kistermelőnek, kisvállalkozónak, hogy indulhasson közbeszerzésen?

6.1. Az ajánlat kötelező tartalma

Az ajánlat kötelező tartalmát képezik az alábbi **nyilatkozatok**:

Az ajánlatkérő az eljárást megindító felhívásban köteles előírni, hogy az ajánlatban meg kell jelölni

- a) a közbeszerzésnek azt a részét (részeit), amelynek teljesítéséhez az ajánlattevő **alvállalkozót kíván igénybe venni**,
- b) az ezen részek tekintetében a közbeszerzés értékének **10 százalékát meghaladó mértékben igénybe venni kívánt alvállalkozókat**, valamint a közbeszerzésnek azt a százalékos arányát, amelynek teljesítésében a megjelölt alvállalkozók közre fognak működni.⁹⁶

A Kbt. szerint **alvállalkozó**⁹⁵: az a gazdasági szereplő, amely a közbeszerzési eljárás eredményeként megkötött szerződés teljesítésében az ajánlattevő által bevontan közvetlenül vesz részt, **kivéve**

- a) azon gazdasági szereplőt, amely tevékenységét kizárólagos jog alapján végzi,
- b) a szerződés teljesítéséhez igénybe venni kívánt gyártót (termelő), forgalmazót, alkatrész- vagy alapanyag szállítót,
- c) építési beruházás esetén az építőanyag-szállítót.

Ha egy gazdasági szereplő a közbeszerzés értékének 25%-át meghaladó mértékben fog közvetlenül részt venni a szerződés teljesítésében, akkor nem lehet alvállalkozónak minősíteni, hanem **az ajánlatban és a szerződés teljesítése során közös ajánlattevőként kell, hogy szerepeljen** (a közös ajánlattételről lásd a 6.5. pontot). Egy gazdasági szereplőnek a szerződés teljesítésében való részvétele arányát az határozza meg, hogy milyen arányban részesül a beszerzés tárgyának általános forgalmi adó nélkül számított ellenértékéből.⁹⁷

Az ajánlatnak tartalmaznia kell különösen az ajánlattevő kifejezett **nyilatkozatát** az alábbiakra vonatkozóan

- **az ajánlati vagy ajánlattételi felhívás feltételeinek elfogadására**,
- (nyertesség esetén) a **szerződés megkötésére és teljesítésére**, valamint
- a kért **ellenszolgáltatásra**.⁹⁸

Az ajánlattevőnek nyilatkoznia kell arról, hogy a kis- és középvállalkozásokról, fejlődésük támogatásáról szóló törvény⁹⁹ szerint **mikro-, kis- vagy középvállalkozásnak („KKV”)** minősül-e.¹⁰⁰

KKV-nak minősül az a vállalkozás, amelynek

- a) összes foglalkoztatotti létszáma 250 főnél kevesebb, és
- b) éves nettó árbevétele legfeljebb 50 millió eurónak megfelelő forintösszeg, vagy mérlegfőösszege legfeljebb 43 millió eurónak megfelelő forintösszeg.

A KKV kategórián belül **kisvállalkozásnak** minősül az a vállalkozás, amelynek

- a) összes foglalkoztatotti létszáma 50 főnél kevesebb, és
- b) éves nettó árbevétele vagy mérlegfőösszege legfeljebb 10 millió eurónak megfelelő forintösszeg.

A KKV kategórián belül **mikrovállalkozásnak** minősül az a vállalkozás, amelynek

- a) összes foglalkoztatotti létszáma 10 főnél kevesebb, és
- b) éves nettó árbevétele vagy mérlegfőösszege legfeljebb 2 millió eurónak megfelelő forintösszeg.

Nem minősül KKV-nak az a vállalkozás, amelyben az állam vagy az önkormányzat közvetlen vagy közvetett tulajdoni részesedése – tőke vagy szavazati joga alapján – külön-külön vagy együttesen meghaladja a 25%-ot.

⁹⁵ Kbt. 4. § 2. pont

⁹⁶ Kbt. 40. § (1) bekezdés

⁹⁷ Kbt. 26. §

⁹⁸ Kbt. 60. § (3) bekezdés

⁹⁹ 2004. évi XXXIV. törvény a kis- és középvállalkozásokról, fejlődésük támogatásáról

¹⁰⁰ Kbt. 60. § (5) bekezdés

Az ajánlatnak **felolvasólapot** kell tartalmaznia, amely feltünteti:

- az ajánlattevők **nevét, címét** (székhelyét, lakóhelyét), valamint
- azokat a főbb, **számszerűsíthető adatokat, amelyek az értékelési szempont (részszempontok) alapján** értékelésre kerülnek.¹⁰¹

Az ajánlat további tartalmi követelményeit – figyelembe véve a Kbt. és az egyéb közbeszerzési jogszabályok rendelkezéseit – az ajánlatkérő határozza meg.¹⁰² E körben az ajánlatkérő olyan igazolások benyújtását írhatja elő a gazdasági szereplők számára, amelyek szükségesek a közbeszerzési eljárás lefolytatásához, az ajánlatok elbírálásához. Ezek az igazolások arra szolgálnak, hogy az ajánlatkérő megítélje

- a) az ajánlattevők szerződés teljesítésére való alkalmasságát, az ajánlati biztosíték rendelkezésre bocsátását és a kizáró okok fenn nem állását;
- b) azt, hogy az ajánlattevő által megajánlott áruk, szolgáltatások megfelelnek az ajánlatkérő által előírtaknak.¹⁰³

Kormányrendeletben¹⁰⁴ került meghatározásra, hogy az ajánlatkérő az ajánlattevők szerződés teljesítésére vonatkozó alkalmasságának igazolására és a Kbt. 56. és 57. §-ai alapján előírt kizáró okok fenn nem állásának ellenőrzésére milyen igazolások és dokumentumok benyújtását írhatja elő, illetve köteles elfogadni.

A kizáró okok fenn nem állásának igazolása vonatkozásában 2012. január 1-től az ajánlattevők részére jelentős könnyítés, hogy az ajánlattevőknek az ajánlatban nem kell igazolnia, csak nyilatkoznia kell arról, hogy az alvállalkozó és az alkalmasságának igazolására igénybe vett más szervezet (lásd: 6.4. pont) vonatkozásában nem tartoznak a Kbt. 56.§ szerinti kizáró okok hatálya alá.¹⁰⁵ Ha az ajánlatkérő előírja a Kbt. 57. §-ban meghatározott valamelyik kizáró ok alkalmazását, elegendő, ha az ajánlattevő maga nyilatkozik, hogy az alvállalkozója és az alkalmasságának igazolására igénybe vett más szervezet nem tartozik a hivatkozott Kbt. 57. § szerinti kizáró ok hatálya alá, de választása szerint benyújthatja az alvállalkozó, illetve az alkalmasságának igazolására igénybe vett más szervezet erre vonatkozó nyilatkozatát is.¹⁰⁶

6.2. Az ajánlattal szemben támasztott formai követelmények

A 2012. január 1-től hatályos új Kbt. az ajánlat formai követelményeit illetően mindössze annyit tartalmaz, hogy az ajánlatot az ajánlattevőnek az ajánlati felhívásban, valamint a dokumentációban meghatározott tartalmi és formai követelményeknek megfelelően kell elkészítenie és benyújtania.¹⁰⁷ Ennek megfelelően az ajánlattevő nem a Kbt.-ben, hanem az ajánlati felhívásban és dokumentációban található meg az elvárt formai követelményeket.

Fontos, hogy az ajánlatot az ajánlatkérő, csupán az általa előírt formai követelmény nem teljesítése miatt, nem nyilváníthatja érvénytelennek.¹⁰⁸

Sokszor okoz fejtörést az ajánlattevőknek, hogy **az ajánlatban csatolt dokumentumoknak** eredetinek kell-e lennie vagy elegendő azokat másolatban csatolni. A 2012. január 1-től hatályos Kbt. szerint a közbeszerzési eljárásban a dokumentumokat, ideértve a hatósági és egyéb igazolásokat is (NAV igazolás, banki igazolás, referencia igazolás) **elegendő egyszerű másolatban benyújtani**. Az ajánlatkérő ugyanakkor előírhatja az olyan nyilatkozat eredeti vagy hiteles másolatban történő benyújtását, amely közvetlenül valamely követelés érvényesítésének alapjául szolgál (különösen: bankgarancia vagy kezességvállalásról szóló nyilatkozat)¹⁰⁹, valószínűleg ideértendő az ajánlati elemeket tartalmazó ajánlati nyilatkozat is.

¹⁰¹ Kbt. 62. § (6) bekezdés

¹⁰² Kbt. 60. § (1) bekezdés

¹⁰³ Kbt. 58. § (1) bekezdés

¹⁰⁴ 310/2011. (XII. 23.) Korm. rendelet a közbeszerzési eljárásokban az alkalmasság és a kizáró okok igazolásának, valamint a közbeszerzési műszaki leírás meghatározásának módjáról

¹⁰⁵ Kbt. 58. § (3) bekezdés

¹⁰⁶ 310/2011. (XII. 23.) Korm. rendelet a közbeszerzési eljárásokban az alkalmasság és a kizáró okok igazolásának, valamint a közbeszerzési műszaki leírás meghatározásának módjáról 10. §

¹⁰⁷ Kbt. 60. § (1) bekezdés

¹⁰⁸ Kbt. 74. § (1) bekezdés e) pont

¹⁰⁹ Kbt. 36. § (3) bekezdés

6.3. Az ajánlatok benyújtása

Az ajánlatot **írásban és lezárt borítékban vagy csomagban** kell benyújtani, az ajánlati felhívásban megadott címre közvetlenül (személyesen) vagy postai úton kell **az ajánlattételi határidő lejártáig** benyújtani.¹¹⁰ Az ajánlattételi határidőt az ajánlatkérő óra és perc pontossággal köteles az eljárást megindító felhívásban meghatározni.

6.4. Alkalmassági követelményeknek való megfelelés közös ajánlattevő vagy alvállalkozó bevonásával

Az ajánlatkérő által előírt alkalmassági követelményeknek az ajánlattevők bármely más szervezet (vagy személy) kapacitására támaszkodva is megfelehetnek, függetlenül a közöttük fennálló kapcsolat jogi jellegétől. E kapcsolat lehet akár **alvállalkozói** viszony, amelynek keretében az ajánlattevő egy szakember rendelkezésre állását biztosítja, de kapcsolat háttérben lehet például egy **együttműködési megállapodás** is, például az ajánlatkérő által előírt pénzügyi alkalmassági követelmény igazolására.

Például:

- Ha az étkeztetési szolgáltatás esetén az ajánlatkérő **dietetikus szakember** rendelkezésre állását írja elő és az ajánlattevő nem rendelkezik munkaviszonyban ilyen szakemberrel, akkor az alkalmasságát az alvállalkozói viszonyban lévő dietetikus szakemberrel is igazolhatja, az ajánlatban **alvállalkozóként és az alkalmasság igazolásába bevont szervezetként** egyaránt megjelölve.
- Ha élelmiszer és főzési alapanyag beszerzés esetén az ajánlatkérő alkalmassági követelményként támasztja az elmúlt három üzleti év pozitív adózás előtt eredményét és az ajánlattevő saját beszámolója ennek nem felel meg, akkor az alkalmasságát akár egy jogilag tőle teljes mértékben független, pozitív adózás előtti eredménnyel rendelkező vállalkozás éves beszámolójának ajánlathoz csatolásával is igazolhatja, e céget **az alkalmasság igazolásába bevont szervezetként megjelölve**. Fontos azonban, hogy ebben az esetben az alkalmasság igazolására bevont vállalkozásnak **kezeséget** kell vállalnia az ajánlatkérő mindazon kárának megtérítésére, amely az ajánlatkérőt az ajánlattevő teljesítésének elmaradásával vagy hibás teljesítésével összefüggésben érte, és amely más biztosítékok érvényesítésével nem térült meg.

Ha az ajánlattevő más szervezet kapacitására támaszkodva kíván az előírt alkalmassági követelményeknek megfelelni, az ajánlatban erre vonatkozóan a következő dokumentumokat kell benyújtani:

- meg kell jelölni ezt a szervezetet és
- az eljárást megindító felhívás vonatkozó pontjának megjelölésével azon alkalmassági követelményt (követelményeket), melynek igazolása érdekében az ajánlattevő ezen szervezet erőforrására támaszkodik, továbbá
- a kapacitásait rendelkezésre bocsátó szervezetnek (az ajánlattevő helyett) igazolnia kell a felhívásban meghatározott alkalmassági feltételnek történő megfelelést, és
- nyilatkoznia kell arról, hogy a szerződés teljesítéséhez szükséges, általa igazolt erőforrások rendelkezésre állnak majd a szerződés teljesítésének időtartama alatt.

Az igazolás olyan eseteiben, amikor az alkalmasság igazolásához bemutatottakat az ajánlattevő a szerződés teljesítése során nem tudja ténylegesen igénybe venni (ilyen tulajdonképpen minden, a múltra vonatkozó feltétel előírása, különösen az éves beszámoló adatai vagy a teljesített szerződéses referenciák), a visszaélések elkerülése érdekében a Kbt. olyan előírásokat tartalmaz, amelyek biztosítják, hogy az alkalmasságot igazoló külső szervezet adatai valóban alátámasztják az ajánlattevő alkalmasságát. Ezért az **ajánlattevő az alkalmasság igazolása során a más szervezet kapacitására csak az alábbi esetekben támaszkodhat:**

- a) Ha az alkalmasság igazolásakor bemutatott, más szervezet által rendelkezésre bocsátott erőforrásokat a szerződés teljesítése során **ténylegesen igénybe fogja venni** és ennek módjáról az ajánlatban **nyilatkozik**. Ilyen nyilatkozatnak tekintendő az is, ha a szervezet alvállalkozóként megjelölésre kerül.

¹¹⁰ Kbt. 61.§

- b) Ha az alkalmassági követelmény korábbi szállítások, szolgáltatások teljesítésére vonatkozik (**referencia**), az ajánlattevő nyilatkozik arról, hogy **milyen módon vonja be a teljesítés során** azt a szervezetet, amelynek adatait az alkalmasság igazolásához felhasználja, amely mód lehetővé teszi e más szervezet szakmai tapasztalatának felhasználását a szerződés teljesítése során.
- c) A gazdasági és pénzügyi alkalmasság igazolása során – az a) pontban foglaltakon túl – akkor igazolhatja e más szervezet az alkalmasságot, ha az ajánlattevő ajánlatában benyújtja az **alkalmasságot igazoló szervezet nyilatkozatát**, amelyben e más szervezet az ajánlattevő fizetésektelensége esetére **kezeséget vállal** az ajánlatkérő mindazon kárának megtérítésére, amely az ajánlatkérőt az ajánlattevő teljesítésének elmaradásával vagy hibás teljesítésével összefüggésben érte, és amely más biztosítékok érvényesítésével nem térült meg.¹¹¹

Közös ajánlattétel esetén az előírt alkalmassági követelményeknek a közös ajánlattevők együttesen is megfelehetnek, elegendő tehát, ha az előírt alkalmassági követelménynek a közös ajánlattevők közül csupán az egyik felel meg.¹¹²

Például:

Ha az ajánlatkérő az utolsó lezárt üzleti évre vonatkozó pozitív mérleg szerinti eredményt vagy az elmúlt 1 évre vonatkozóan a bankszámlákon sorbanállás meg nem létét írja elő, a közös ajánlattevők e követelményeknek úgy is megfelehetnek, hogy a közös ajánlattevők egyike rendelkezik pozitív mérleg szerinti eredménnyel, míg a másik ajánlattevő tud olyan pénzügyi igazolást bemutatni, mely szerint a bankszámláin a vizsgált időszakban nem volt sorbanállás.

Ugyanígy elegendő, ha ez előírt referenciával vagy minőségirányítási rendszerrel csak a közös ajánlattevők egyike rendelkezik.

6.5. A közös ajánlattétel és a közös ajánlattevők felelőssége

Több gazdasági szereplő közösen is tehet ajánlatot¹¹³, ilyen esetben közös (vagy konzorciumban történő) ajánlattételről beszélünk.

Közös ajánlattétel esetén a közös ajánlattevők (konzorciumi tagok) kötelesek maguk közül egy, a közbeszerzési eljárásban **a közös ajánlattevők nevében eljárni jogosult képviselőt megjelölni**.¹¹⁴ A közös ajánlattevők képviselőtében tett minden nyilatkozatnak egyértelműen tartalmaznia kell a közös ajánlattevők megnevezését.¹¹⁵ Minden esetben egyértelműnek kell tehát lennie, hogy a közbeszerzési eljárásban a képviselőre felhatalmazott ajánlattevő által tett nyilatkozat a közös ajánlattevők képviselőtében történik.

Az ajánlatot az Egészséges Étrend Konzorcium nevében elegendő a konzorcium képviselőjére felhatalmazott XY Kft.-nek aláírni, azonban az ajánlati nyilatkozatban (a nyilatkozati részben és az aláírás helyén is) egyértelműen meg kell adni, hogy a nyilatkozatot az XY Kft. az Egészséges Étrend Konzorcium képviselőtében teszi.

Ha a Kbt. az ajánlattevők értesítését, tájékoztatását, felhívását (például kiegészítő tájékoztatás, hiánypótlási felhívást) írja elő az ajánlatkérő részére, az ajánlatkérő a közös ajánlattevőknek szóló értesítését, tájékoztatását, illetve felhívását a közös ajánlattevők képviselőjének küldi meg.¹¹⁶

¹¹¹ Kbt. 55. § (6) bekezdés

¹¹² Kbt. 55. § (4) bekezdés

¹¹³ Kbt. 25. § (1) bekezdés

¹¹⁴ A közös ajánlattevők között létrejött konzorciumi megállapodás nem hoz létre új jogalanyt, a konzorcium saját nevében nem szerezhet jogokat vagy vállalhat kötelezettségeket. Ezért rendelkezik úgy a Kbt., hogy a közös ajánlattevők képviselőtében tett minden nyilatkozatnak egyértelműen tartalmaznia kell a közös ajánlattevők megnevezését; minden esetben egyértelműnek kell tehát lennie, ha a közbeszerzési eljárásban tett nyilatkozat a közös ajánlattevők képviselőtében történik.

¹¹⁵ Kbt. 25. § (2)-(3) bekezdés

¹¹⁶ Kbt. 25. § (4) bekezdés

Ha az ajánlatkérő ajánlati biztosíték nyújtását írja elő, a közös ajánlattevőknek a biztosítékot elegendő egyszer rendelkezésre bocsátaniuk.¹¹⁷ Ugyanígy, a közbeszerzési felhíváshoz készített dokumentációt is elegendő, ha a közös ajánlattevők egyike veszi meg, illetve veszi át.¹¹⁸

A közös ajánlattevők a szerződés teljesítéséért az ajánlatkérő felé egyetemlegesen felelnek.

Egyetemleges kötelezettség esetében minden kötelezett az egész szolgáltatással tartozik, de amennyiben bármelyikük teljesít, a többiek kötelezettsége is megszűnik. Az egyetemlegesen kötelezettek egymás szerződésszegéséért is felelnek. Ha azonban valamely társkötelezett a jogosultnak kötelezettségét meghaladó szolgáltatást teljesített, a többi társkötelezettel szemben – a követelésnek őket terhelő része erejéig – megtérítési követelése támad.¹¹⁹

A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy a főzési szolgáltatás nyerteseként kihirdetett közös ajánlattevők mindegyike, a másik ajánlattevő nemteljesítése esetén, köteles a teljes szerződést – a másik ajánlattevő helyett is – maga teljesíteni, illetve, ha az egyik közös ajánlattevő teljesít a másik közös ajánlattevő helyett is, a szerződés az ajánlatkérő felé teljesítettnek minősül, a teljesítéssel a másik nemteljesítő közös ajánlattevő is mentesül az ajánlatkérő felé a teljesítés alól.

Az egyetemleges felelősség azt is jelenti, hogy, ha az egyik ajánlattevő késedelmesen vagy hibásan teljesíti a szerződést, a másik (a saját részét szerződésszerűen teljesítő) ajánlattevő is felelős az ajánlatkérő felé a nem szerződésszerűen teljesítő ajánlattevő társa nem szerződésszerű teljesítéséért is.

Természetesen a saját részét a konzorciumi megállapodást meghaladó mértékben teljesítő közös ajánlattevő követelheti a többletteljesítésének ellenértékét, illetve kárának a megtérítését a nem vagy nem megfelelően teljesítő ajánlattevőtől, ehhez a közös ajánlattevők közötti megtérítési, illetve kártérítési igényhez az ajánlatkérőnek már nincs köze, az elszámolást, illetve jogvitát a közös ajánlattevők egymás között kell elrendeznie.

6.6. Ajánlati biztosíték igazolása

Az ajánlatkérő az eljárásban való részvételt ajánlati biztosíték adásához kötheti. Az ajánlati biztosíték célja, hogy az ajánlattevőket visszatartsa az ajánlati kööttség megsértésétől (az ajánlat visszavonása) és a nyertes ajánlattevőt a szerződéskötéstől történő visszalépéstől. Ajánlati biztosíték kikötése az ajánlatkérő részére csupán lehetőség, nem kötelezettség. (Részletes információkat lásd az 5.3. pontban.)

Az ajánlati biztosíték formáját az ajánlatkérő nem írhatja elő, így nem határozhatja meg, hogy azt csak bankgarancia biztosításával lehet rendelkezésre bocsátani, az ajánlati biztosíték az ajánlattevő választása szerint teljesíthető:

- az előírt pénzüsszegnek az ajánlatkérő fizetési számlájára történő befizetésével,
- bankgarancia biztosításával, vagy
- biztosítási szerződés alapján kiállított – készfizető kezességvállalást tartalmazó – kötelezvényvel.

¹¹⁷ Kbt. 25. § (5) bekezdés

¹¹⁸ Kbt. 49. § (6) bekezdés

¹¹⁹ 1959. évi IV. törvény a Polgári Törvénykönyvről 337-338. §§

7. Útmutatók a témában

- Útmutató a **szociális szempontok** figyelembevételéhez a közbeszerzések során, Európai Bizottság, 2010 (A dokumentum a SEC(2010) 1258 végleges változata alapján készült)
- **Zöld közbeszerzés!** A környezetvédelmi szemléletű közbeszerzés kézikönyve, Európai Bizottság, 2005
- Étkeztetési és vendéglátó-ipari szolgáltatások – **Termékadatlap környezettudatos közbeszerzéshez** (GPP);
http://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/toolkit/food_GPP_product_sheet_hu.pdf(letöltés:2012.május20.)
- **ZÖLD KÖNYV A KÖZÖSSÉGI ÉTKEZTETÉSRŐL**
http://stscope.hu/images/documents/zold_konyv_a_kozossegi_etkeztetesrol_2011.pdf
- Dr. Gelléri Péter, Dr. Várdy György, Csáki Csaba: **Döntéstechnológiai** útmutató (WINSDOM R&C Rt.) (elérhetőség: www.kozbeszerzes.hu, Jogalkalmazást elősegítő anyagok, Segédletek)
- **Zöld pontrendszer:** Molnár Géza - Podmaniczky László - Sipos Balázs: Modellszerű kísérlet az ártéri gazdálkodásról. In: A fenntartható fogyasztás környezeti dimenziói, Tanulmánykötet / szerk. Kerekes Sándor, Szirmai Viktória, Székely Mózses - Budapest : Aula, 2011. - 239-262 p
- **Idény zöltségek, gyümölcsök** táblázata:
 1. http://www.nyitotkert.hu/?q=szezonalis_zoldseg-gyumolcs_recepttar
 2. <http://tudatosvasarlo.hu/idenynovenyek>
 3. <http://www.termeszeteraje.hu/index.php?oldal=menu&mid=32&mlevel=3>
 4. Greenpeace idény táblázata:
<http://www.elotisza.hu/jogsegely/2012/06/11/zoldseg-gyumolcs-idenynaptarak>

1. számú melléklet

KÖZBESZERZÉSI ÉRTÉKHAJÁRÓK A 2012. ÉVBEN¹²⁰

	Árubeszerzés	Szolgáltatás megrendelés	Szolgáltatási koncesszió
UNIÓS ÉRTÉKHAJÁRÓK			
	Kbt. 6.§ (1) a) szerinti ajánlatkérők és ezen ajánlatkérők esetén, ha az áru a Kbt. 2. mellékletében szerepel: 130.000 EUR (35.464.000 Ft*)	Kbt. 6.§ (1) a) szerinti ajánlatkérők esetén, ha a szolgáltatás a Kbt. 3. mellékletében szerepel (kiv.: 8. csoport, 5. csoportból 7524, 7525, 7526): 130.000 EUR (35.464.000 Ft*)	
Klasszikus ajánlatkérők	Kbt. 6.§ (1) szerinti egyéb ajánlatkérők és a Kbt. 6.§ (1) a) szerinti ajánlatkérők esetén, ha az áru a Kbt. 2. mellékletében nem szerepel: 200.000 EUR (54.560.000 Ft*)	Kbt. 6.§ (1) szerinti egyéb ajánlatkérők esetén, ha a szolgáltatás a Kbt. 3. mellékletében szerepel (kiv.: 8. csoport, 5. csoportból 7524, 7525, 7526): 200.000 EUR (54.560.000 Ft*)	—
NEMZETI ÉRTÉKHAJÁRÓK			
Klasszikus ajánlatkérők	8.000.000 Ft	8.000.000 Ft	8.000.000 Ft

* Az uniós értékhajárók forintban meghatározott összege az Európai Bizottságnak az uniós értékhajárók nemzeti valutákban meghatározott összegére vonatkozó – az Európai Unió Hivatalos Lapjában közzétett – közleményének megfelelően kerül meghatározásra (lásd. 1.4.1. pont).

¹²⁰ A táblázat csak a klasszikus ajánlatkérők, valamint a közbeszerzési tárgyakkal közlő árubeszerzés és szolgáltatás megrendelés értékhajáróit tartalmazza.

